

**BAŽNYČIOS
ŽINIOS****Šiame numeryje:****Popiežius**

- Popiežius Benediktas XVI
Žinia 40-osios pasaulinės visuomenės komunikavimo
priemonių dienos proga 2

Ganytojo žodis

- Kardinolas Audrys Juozas Bačkis
LAIŠKAS ŠEIMOMS 4

Bažnyčia Lietuvoje

- Panevėžio vyskupija paminėjo savo 80 metų jubiliejų 7
Gyvybės dienos renginiai 9
Kaišiadorių vyskupo laiškas dėl tikybos pamokų ir
pasirengimo įkrikščioninimo sakramentams 11
Šiaulių vyskupijoje pristatyta popiežiaus Benedikto XVI
enciklika 11
Prasidėjo piligriminė kelionė iš Kryžių kalno į Golgotą 12
Paskaita apie atgailą sielovados bendradarbiams Kaune 13

Homilijos

- KALBŲ DOVANA
Sekminės (B) 14
DIDYSIS SLĖPINYS
Švč. Trejybė (B) 15

Straipsniai

- Kardinolas Christoph Schönborn
APIE PASAULIO, KURIS „NETOBULAS“, SUKŪRIMĄ 17
APIE ŽMOGŲ KAIP „KŪRINIJOS VIRŠŪNĘ“ 21

Bažnyčia pasaulyje

- Benediktas XVI ragina iš naujo apsvarstyti palaimintųjų ir
šventųjų skelbimo normas 27
Popiežius: gimstamumas mažėja pirmiausia dėl
moralinių ir dvasinių priežasčių 27

Popiežius Benediktas XVI

Žinia 40-osios pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga

Komunikavimo priemonės – komunikavimo, bendrystės ir bendradarbiavimo tinklas

Brangūs Broliai ir Seserys!

1. Įkandin Vatikano II Susirinkimo pabaigos keturiasdešimtųjų metinių man džiugu priminti dekretą dėl visuomenės komunikavimo priemonių *Inter mirifica*, kuriame ypač pripažinta komunikavimo priemonių galia daryti įtaką visai žmonių visuomenei. Būtinybė tinkamai panaudoti šią galią visos žmonijos naudai paskatino mane šioje mano pirmoje žinioje Pasaulinės visuomenės komunikavimo priemonių dienos proga glaustai apmąstyti komunikavimo priemonių kaip tinklo, palengvinančio komunikavimą, bendrystę ir bendradarbiavimą, sampratą.

Šventasis Paulius savo Laiške efeziečiams gyvai apibūdina mūsų žmogiškąjį pašaukimą būti „dieviškosios prigimties dalininkais“ (*Dei Verbum*, 2): per Kristų galime prieiti prie Tėvo Dvasioje; todėl nebesame ateiviai nei svetimi, bet šventųjų bendrapiliečiai ir Dievo namiškiai, virstantys šventąja šventykla, Dievo buveine (plg. *Ef2*, 18–22). Šis didis gyvenimo bendrystėje paveikslas aprėpia visus mūsų kaip krikščionių gyvenimo aspektus. Kvietimas būti ištikimiems Dievo savidavai – Kristui iš tiesų yra raginimas suvokti savyje jo dinaminę jėgą, trokštančią pasiekti kitus, kad jo meilė iš tikrųjų taptų vyraujančiu pasaulio matu (plg. *Homilija per Pasaulinę jaunimo dieną*, Kelnas, 2005 m. rugpjūčio 21 d.).

2. Technologinė pažanga komunikavimo priemonių srityje tam tikra prasme užkariavo laiką ir erdvę, įgalindama žmones tiesiogiai tuo pačiu laiko momentu bendrauti ir tada, kai juos skiria dideli atstumai. Tokia plėtra yra milžiniškas tarnavimo bendrajam gėriui potencialas bei „saugotinas ir skatintinas paveldas“ (plg. *Sparti plėtra*, 10). Tačiau, kaip visi žinome, mūsų pasaulis toli gražu netobulas. Kasdien mums primenama, kad tiesioginis komunikavimas nebūtinai statydinga visuomenėje bendradarbiavimą ir bendrystę.

Ugdyti žmonių sąžines ir padėti formuoti jų mąstymą niekada nėra lengva užduotis. Autentiškas komunikavimas reikalauja principingos drąsos bei ryžto, reikalauja komunikavimo priemonių darbuotojų ryžtingo nusistatymo nesukniubti po tokia gausia informacijos našta ir kartu nesitenkinti dalinėmis ar laikinomis tiesomis. Priešingai, būtina ieškoti bei perteikinti tai, kas yra galutinis žmogaus, asmens ir bendruomenės pagrindas ir prasmė (plg. *Fides et ratio*, 10). Taip komunikavimo priemonės gali konstruktyviai prisidėti prie viso to, kas gera ir teisinga.

3. Šiandien komunikavimo priemonėms adresuojamą kvietimą būti atsakingoms – būti kovotojomis už tiesą ir iš jos kylančios tiesos skatintojomis – kartu lydi dideli iššūkiai. Įvairios komunikavimo priemonės padeda keistis informacija, idėjomis, geriau vienas kitą suprasti, bet kartu yra paženklintos dviprasmiškumo. Komunikavimo priemonės yra „didžiulis apvalus stalas“ žmonijos dialogui, tačiau tam tikros tendencijos gimdo komunikavimo priemonėse savotišką monokultūrą, slopina kūrybinį talentą, riboja sudėtingos minties subtilumą, nuvertina kultūrinių praktikų savitumą ir religinio tikėjimo ypatingumą. Tokie iškraipymai atsiranda, kai komunikavimo priemonė virsta savitiksliau arba dirba siekdama tik pelno ir praranda atsakomybės bendrojo gėrio atžvilgiu jausmą.

Tad nuolatos būtina skatinti tiksliai informuoti apie įvykius, išsamiai nušviesti viešajam interesui svarbius dalykus, sąžiningai pateikti įvairius požiūrius. Ypač svarbu palaikyti bei remti santuoką ir šeimos gyvenimą, nes tai yra vieni iš kiekvienos kultūros bei visuomenės pamatų (plg. *Apostolicam actuositatem*, 11). Bendradarbiaudamos su tėvais, komunikavimo priemonės ir pramogų pramonė galėtų būti atrama atliekant sunkią, bet didelį pasitenkinimą keliančią vaikų auklėjimo užduotį, pateikdama žmonių gyvenimo ir meilės pavyzdžių (plg. *Inter mirifica*, 11). Kaip mus liūdina bei griaunamai veikia tai, kas priešinga! Argi neskauda mums širdies, kai mūsų jaunuoliai išstatomi žeminančioms arba klaidingoms meilės raiškos formoms, išjuokiančioms kiekvieno žmogaus Dievo dovanotą kilnumą bei keliančioms grėsmę šeimos interesams?

4. Norėdamas prisidėti prie komunikavimo priemonių konstruktyvaus buvimo bei teigiamo suvokimo visuomenėje, norėčiau iš naujo pabrėžti tris dalykus, nurodytus mano garbingojo pirmtako Jono Pauliaus II ir būtinus tarnavimui bendrajam gėriui: ugdymą, dalyvavimą ir dialogą (plg. *Sparti plėtra*, 11).

Mokymas atsakingai ir kritiškai naudotis komunikavimo priemonėmis padeda žmonėms naudotis jomis protinai ir tinkamai. Naujų žodžių bei vaizdų, kuriuos į visuomenę taip lengvai įvesdina pirmiausia elektroninės komunikavimo priemonės, gilų poveikį dvasia sunku pervertinti. Būtent todėl, kad šiuolaikinės komunikavimo priemonės ženklina žmonių kultūrą, jos turi nepasiduoti pagundai manipuliuoti, pirmiausia jaunimu, bet, priešingai, stengtis ugdyti bei tarnauti. Tada žmogaus kaip asmens vertos pilietinės visuomenės socialinį audinį jos ne ardys, bet sergės.

Dalyvavimas komunikavimo priemonėse kyla iš jų kaip gėrio, skirto visiems žmonėms, prigimties. Kaip viešasis tarnavimas, visuomenės komunikavimas reikalauja bendradarbiavimo bei bendros atsakomybės dvasios, kurią lydėtų griežta atskaitomybė už viešųjų išteklių naudojimą ir viešojo patikėtinio vaidmens vykdymą (plg. *Visuomenės komunikavimo etika*, 20), įskaitant rėmimąsi taisyklėmis bei kitomis priemonėmis ar struktūromis, skirtomis šiam tikslui įgyvendinti.

Galiausiai dialogo skatinimas puoselėjant kultūros mainus, solidarumo raišką ir pastangas dėl taikos teikia komunikavimo priemonėms didžiulę progą, kurią būtina suvokti bei išnaudoti. Taip jos taps įtakingu ir vertinamu visų tautų trokštamos meilės civilizacijos statydinimo ištekliu.

Esu tikras, jog rimtos pastangos įgyvendinti šiuos tris dalykus leis komunikavimo priemonėms teisingai plėtotis kaip komunikavimo, bendrystės ir bendradarbiavimo tinklui, padės vyrams, moterims ir vaikams geriau suvokti žmogaus kilnumą, būti atsakingesniems ir atviresniems kitų, visų pirma vargingiausių ir silpniausių visuomenės narių, atžvilgiu (plg. *Redemptor hominis*, 15; *Visuomenės komunikavimo etika*, 4).

Baigdamas grįžtu prie drąsinančių šventojo Pauliaus žodžių: Kristus yra mūsų sutaikinimas. Jame esame viena (plg. *Ef 2*, 14). Kartu nugriaukime skiriančias priešiško sienas ir statydinkime meilės bendrystę pagal Kūrėjo planą, kurią jis mums apreiškė per savo Sūnų!

Vatikanas, 2006 m. sausio 24 d. Šv. Pranciškaus Salezo šventė

BENEDICTUS PP XVI

Kardinolas Audrys Juozas Bačkis

Laiškas šeimoms

2006 metų gegužės mėnuo

Mieli Broliai ir Seserys!

Motina Bažnyčia gerai žino, kad kiekvieno žmogaus kelias prasideda bei tęsiasi šeimoje ir yra šeimos labai paveikiamas. Artėjant pasaulio šeimų susitikimui su Šventuoju Tėvu šią vasarą Valencijoje, noriu kartu su Jumis apmąstyti svarbiausią būsimo susitikimo temą – tikėjimo perdavimą šeimoje.

Krikščioniška šeima ir Geroji Naujiena

Popiežius Jonas Paulius II yra sakęs, jog Geroji Naujiena yra skirta šeimoms, o pati krikščioniška šeima yra Geroji Naujiena pasauliui. Verta susimąstyti, kokia yra giliausia šios džiugios žinios prasmė. Gal tai Dievo įsakymai, teisingo elgesio principai, o gal gilieji pasaulio sąrangos dėsniai? Taip, Geroji Naujiena apima visa, kas išvardyta. Tačiau pirmiausia tai reiškia, kad nė vienas žmogus tikinčioje šeimoje nepaliekamas be meilės: nei jaunas, nei senas, nei tas, kuriam sekasi, kuris „svarbus“, nei tas, kuris sunkumų prislėgtas ar tarsi „nereikšmingas“... Tik toje šeimoje, kurioje jaučiamas meilės vienas kitam – taigi ir Dievo – alsavimas, perduodamas tikėjimas.

Kalbėdami apie tikėjimo perdavimą šeimoje, visų pirma turime omenyje vaikus. Kaip rašė žymus šveicarų teologas Hansas Ursas von Balthasaras, pirmasis vaizdas, pažadinantis kūdikį pasaulio suvokimui, yra ir to pasaulio gerumo liudijimas: motinos šypsena. Vaikas natūraliai suvokia Dievo, kaip jį supančio pasaulio Kūrėjo, buvimą. Kita vertus, giliai įtikėti, kad pasaulis yra pastatytas ant gerumo uolos ir kad tik meilė jį padarys laimingą, vaikas gali vien tada, kai apie tai kalbantys žmonės – jo tėvai – patys spinduliuoja gerumu. Žinoma, nė vieni tėvai nėra tobuli; gyvenimo įtampos veikiami jie dažniau ar rečiau kasdienybės smulkmenose prasilenkia su aukštuoju meilės idealu. Tačiau mes, krikščionys, turime nuostabų žaizdų ir žaizdelių, kurias sukeliame vieni kitiems, gydome balzamą: atsiprašymą. Prieš Kristaus meilę mes visi esame maži – jei tėčiai bei mamos išdrįsta tokie būti, vaikų akyse Meilė išlieka didelė. Laimingi vaikai, kurie gali tokią meilę pamatyti – tada jie tikės ir tuo, kas nematoma.

Neatšaukiamas TAIP

Stiprioji uola, ant kurios stovi vaikas, yra meilė tarp jo tėvo ir mamos. Kaip popiežius Benediktas XVI kalbėjo Romos arkivyskupijos kongrese pernai birželio mėnesį, tik tuomet, kai tėvai laikosi neatšaukiamo *taip* vienas kitam, vaikas, jų meilės vaisius, tiki žmogumi ir nepraranda vilties susidūręs su gyvenimo sunkumais. Tėvams nesilaikant savo priesaikos, vaiko tikėjimo laivelis susvyruoja, nes nebeaišku, ar gyvenime yra absoliučiai tvirtų atramų, ar viskas reliatyvu. Koks gražus neatšaukiamas krikščioniškos santuokos *taip* meilei vienas kitam iki gyvenimo pabaigos! Šis *taip* nėra žmogaus išgalvotas. Jau Senajame Testamente Dievas elgiasi su išrinktąja tauta kaip sutuoktinis, nenustojantis mylėti jokių sunkumų akivaizdoje. Šią ištikimybę laiko pilnatvei atėjus jis užantspaudavo ir padarė nebeatšaukiamą savo Sūnaus įsikūnijimu ir jo pralietu krauju. Kviečiu sutuoktinius dažnai mąstyti apie šį didingą slėpinį ir patirti jo gydančiąją galią kasdieniniuose tarpusavio santykiuose.

Kartais sakoma, jog reikalavimas neišsiskirti yra pernelyg griežtas ir pasenęs. Šis prieštaravimas buvo keliamas išties labai seniai – jau Jėzaus mokiniams ištikimybės priesakas atrodė sunkiai įvykdomas (plg. *Mt* 19, 10). Tačiau Kristus elgiasi radikaliai naujai: jis panaikina tą gimtosios nuodėmės sukeltą širdžių kietumą, kuris neleidžia vienas kitam atleisti ir užsimezgsų konfliktą stumia santuokos subyrėjimo link. Kristus dovanoja sutuoktiniams laisvę – laisvę nuo pykčio ir pagiežos, nuo nuoskaudų nešiojimo širdyje, nuo nevilties, griauančios bendrą gyvenimą. Neatšaukiamas *taip* vienas kitam atveria erdvę kūrybiškam sutuoktinių asmenybės išsiskleidimui. Ant stabilaus santuokos pamato stovintis žmogus natūraliai spinduliuoja gerį visuomenei, kadangi jo širdies nesilpnina ir nedrasko skaudūs išgyvenimai, atimdami laiką ir jėgas, kurių reikia prasmingiems gyvenimo žygiams atlikti. Ar ne todėl ir mūsų visuomeniniame gyvenime taip gausu sumaišties bei išdrūkimo, kad daugelis žmonių yra pažeisti nuolatinio skausmo intymioje savo namų erdvėje?

Žmogaus vertės ir tikėjimo vienovė

Didelius tikėjimo iššūkius šiandien patiria mūsų jaunimas. Pasak popiežiaus Benedikto XVI, vadinamoji seksualinė laisvė yra kūno suvulgarinimas. Klaidingai manoma, jog tai, kas daroma su kūnu, asmens nepaveikia. Tačiau kūno nureikšminimas veda prie paties žmogaus nuvertinimo: ne tik kūnai, bet ir žmonės tampa lengvai pakeičiami. Nors vadinamasis liberalus požiūris į tarpusavio santykius sakosi išaukštinąs žmogaus kūną, iš tikrųjų visiškai yra atvirkščiai. Kai kūnas paliekamas už autentiško žmogiškojo buvimo ir asmens orumo ribų, jis yra paniekiamas. Tuo pasižymi vadinamosios „laisvos sąjungos“ ar „bandomosios santuokos“: neįvertinęs, koks brangus bei intymus yra savo kūno dovanojimas kitam, jaunas žmogus be galo nupigina ir savo asmens vertę.

Tokia meilės degradacija, kaip pažymėjo Šventasis Tėvas, yra viena efektyviausių žmogaus atskyrimo nuo Dievo priemonių. Tikėjimą maitina meilė: kai dažnų skausmingų išsiskyrimų pažeista jaunuolio širdis nebetiki žmonių gerumu, jai sunku tikėti ir Absoliutaus Gėrio egzistavimu. Toks žmogus ima abejoti ir savojo gyvenimo gerumu, ir savo asmens verte. Todėl noriu pakviesti tėvus, pedagogus ir visą visuomenę padėti jauniems žmonėms, vaikams ir merginoms, suvokti, kokia brangi dovana yra jų bundantis vyriškumas ir moteriškumas. Tai Dievo duotas neįkainojamas lobis. Jis gali tapti viso gyvenimo laimės pagrindu, jei išsaugomas tikrajai meilei. Ir atvirkščiai – jo neįvertinus laukia ne vien širdies įskaudinimas, bet taip pat nusivylimas gyvenimu bei tikėjimo praradimas.

Pastaruosiu metu Lietuvoje ima plisti pažiūros, kurios ypač prieštarauja krikščioniškam santuokos bei žmogaus kūniškos prigimties supratimui ir pakerta jį. Turiu omenyje pastangas homoseksualų potraukį jaučiančių asmenų sąjungas prilyginti santuokai. Nors toks žingsnis pateikiamas kaip tolerancijos laimėjimas, iš tikrųjų jis paskatintų dar daugiau žmonių elgtis prieš prigimtį ir susidurti su pačiomis skaudžiausiomis problemomis. Statistika byloja, jog, priešingai skleidžiamai nuomonei, homoseksuali partnerystė yra daug kartų nepastovesnė už vyro ir moters sąjungą; ji visiškai nepajėgia apsaugoti nuo AIDS epidemijos, purtančios homoseksualių asmenų bendruomenes. Maža to, homoseksualų sąjungos prilyginimas santuokai ne vienoje šalyje buvo tik parengiamasis žingsnis reikalauti teisės įvaikinti vaikus. Iliuzijos, kad homoseksualus elgesys yra normalus, stiprinimas labai daug kainuotų mūsų visuomenei, kamuojamai įvairių moralinių žaizdų. Bažnyčia myli visus savo sūnus bei dukteris ir kaip tik dėl šios meilės ryžtingai gina prigimties dėsniais pagrįstą šeimos sampratą.

Skaudžiausi žmogiškųjų ryšių pažeidimai

Prabilęs apie šeimą, negaliu nepaminėti skaudžių problemų, susijusių su naujos gyvybės negebimu. Abortas tebėra mūsų tautos rykštė, paliekanti žymiai skaudesnius kirčius, nei įsivaizduojame. Kaip rašė Jonas Paulius II enciklikoje *Evangelium Vitae*, agresija prieš gyvybę pažeidžia žmogiškus ryšius pačioje intymiausioje gyvenimo erdvėje – šeimoje. Ką abortas padaro motinai, kuri pačios savo prigimties yra kviečiama būti gyvybės saugotoja? Moksliniai tyrimai liudija, koks didelis su abortais susijusių depresijų ir savižudybių skaičius, kaip atšalą motinos santykiai su jau gimusiaisiais vaikais ir sutuoktiniu, kuris neretai yra aborto iniciatorius. Nauja gyvybė kartais sudrumsčia mūsų žmogiškus planus, tačiau juk Dievas mėgsta nustebinti ir išvesti iš dvasinio apsnūdimo. Pagarba gyvybei ir jos sveikinimas apsaugo ne tik beginklį kūdikį, prasidėjusį motinos iščiose, bet ir pačios motinos širdį bei jos ryšius su artimaisiais. Pačia tikrąja žodžio prasme čia kalbame apie žmogiškosios „širdies ekologiją“. Kaip tokioje šeimoje, kurioje įvyko abortas, galima perduoti tikėjimą Dievo gerumu ir meilės švelnumu? Vaikai pajaučia įvykusią ir neišgėdėtą tragediją net apie ją nežinodami; vienintelis kelias atkurti tėvų širdies ramybę – tai išpažinti padarytą klaidą ir išgyventi Kristaus atleidimą. Tik tada šeima gali atgauti tikrąją tikėjimo gyvybę.

Skatinama aklo tikėjimo technologijomis, kuris jau daug kartų nuvylė, plinta nepagarba pačiai trapiusiai ir gležniausiai gyvybės stadijai – žmogaus embrionui. Be abejo, mes labai mylime kiekvieną gimusį kūdikį, tačiau argi nėra per didelė kaina jo siekti kelių kitų žmogiškų būtybių sąskaita? Kaip galų gale atsilieps šeimai Dievo nustatytos tvarkos negebimas? Apie šiuos padarinius turi susimąstyti visi, kurie tiesiogiai ar netiesiogiai prisideda prie neišvengiamos embrionų žūties kai kuriais dirbtinio apvaisinimo atvejais, prie embrionų kamieninių ląstelių panaudojimo moksliniams tyrimams. Tai esminiai subtiliosios gyvybės ekologijos pažeidimai, panašūs į abortuotų kūdikių panaudojimą kosmetikos pramonėje... Bažnyčia moko, jog kūdikis yra Dievo dovana, o ne šeimos teisė. Tėvai, pasiryžę šią dovaną „išsigyti“ bet koku keliu, veikia tuo pačiu, mūsų visuomenėje dažnai regimu būdu, kai tikslo siekiama visiškai nepaisant priemonių. Ar lengva bus pakviesti į tikėjimą gyvybės šventumu taip „išsigytą“ vaiką?

Turime prisiminti ir dar vieną beginklių žmonių grupę – senelius. Kaip rašė Jonas Paulius II, šeima yra ta vieta, kurioje žmogus yra vertinamas ne už tai, ką jis turi, bet už tai, kas jis yra ir *kad* jis yra. Išskirtinio dėmesio ekonominiam vystymuisi laikais tie, kurie nieko negamina ar neparduoda, neretai išstumiami iš gyvenimo centro

ir mūsų sąmonės. Bet juk, kaip sakė amerikiečių filosofas arkiv. Fultonas J. Sheenas, pagyvenę žmonės tautai yra tai, kas kultūrai yra istorija. Tauta ir šeima be atminties yra pasimetusi, praradusi susivokimą realybėje. Tad ryšys su senjorais reikšmingas ir šeimos kaip meilės bendruomenės stiprybei, ir visuomenine prasme. Vyresnioji mūsų tautos karta dėl valstybę ištikusios tragedijos yra persmelkta skausmo ir nelemtų išgyvenimų. Tačiau tik pasistengę su atvira meile priimti jų sunkius pasirinkimus, geriau suvoksime, kaip tas grubiai tildytas skausmas paveikė jaunesniasias kartas. Eidami šiuo keliu galėsime giliau atskleisti ir įveikti mūsų pačių patiriamas psichologines įtampas, didžiulį tragiškų savižudybių mastą ir visuotinį vertybinį nusilpimą. Tik tauta, kurios žmonės turi drąsos atvirai žvelgti į dramatišką savo ir savo tėvų tikėjimo išlaikymo bei susvyravimo istoriją, gali atkurti ryšį su Dievu. Tada tikėsime ne vien per šventes.

Meilė ir kryžius

Pasaulio šeimų susitikimo Valencijoje paruošiamosios katechezės įvade teigiama, jog žmogiškoji meilė praranda savo galią tada, kai ji yra atskiriama nuo kryžiaus. Suprantama, natūralus instinktas mus skatina vengti sunkumų, tačiau iššūkiu tampa lengvesni tik tada, kai neišsigąstame jų naštos. Tai galima pasakyti ne tik apie skaudžių praeities kompromisų įvertinimą, bet ir apie kasdieninį gyvenimą šeimoje. Meilę vienas kitam galime išsaugoti tik ryžęsi pakentėti dėl mylimo žmogaus kasdien regimo netobulumo – juk visų pirma esame netobuli mes patys. Pasirengimas mylėti nepaisant kito klaidų ir silpnybių yra tikras krikščioniškos šeimos ženklas; toks ryžtas ir jį palaikanti malda pastato meilę ant pamato, tvirtesnį nei emocijos. Meilė paremiama nenugalima kryžiaus galia, kurią mums liudija kiekvieną sekmadienį Bažnyčios skelbiamas Kristaus Prisikėlimo džiaugsmas.

Baigdamas prašau, kad Švenčiausioji Mergelė Marija užtartų mūsų pastangas stiprinti šeimą. Pasak Šventojo Tėvo apmąstymo, skirto gavėnios pradžiai, Dievo Motina užtarė jaunavedžius Kanos vestuvėse, prašydama Sūnaus paversti vandenį vynu. Vėliau, stovinčią Kryžiaus papėdėje, ją pirmąją palietė naujasis Šventosios Dvasios vynas, išsiliejęs iš pasiaukojusio Kristaus. Mūsų tėvai ir protėviai tvirtai tikėjo Gailestingumo Motinos globa sudėtingiausiomis gyvenimo aplinkybėmis. Tad ir mes melskime, kad jos užtarimo dėka Šventoji Dvasia gaivintų mūsų tikėjimą meilės ir šeimos ateitimi.

Nauji leidiniai

Benedict J. Groeschel C.F.R. Pakilimas iš tamsos: Ką daryti, kai gyvenimas praranda prasmę. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. – 176 p.

Garsus autorius, psichologas, kunigas tėvas Benedictas J. Groeschelis, pasitelkdamas asmeninę patirtį, susijusią su žmonių rūpesčiais, tragedijomis ir „tamsos“ laikotarpiais, siūlo pagalbą ir patarimus kiekvienam krikščioniui, kurio gyvenimas susidrumstė ar tapo nepakeliamas.

Jeigu kovojate su baime, nerimu, sielvartu, brangių žmonių netekties skausmu, pykčiu, bet kuo, kas apsunkina gyvenimą ir aptemdo jo kelią, – tuomet ši knyga yra skirta Jums. Tėvas Benedictas siūlo praktinių patarimų, kaip atsilaikyti ir netgi tobulėti padedant Dievo malonei, net kai ši pagalba atrodo sunkiai pasiekiamą.

Peter Kreeft. Malda pradedantiesiems. – Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai, 2006. – 120 p.

Nors yra daugybė knygų apie maldą, atrodo, dauguma jų parašytos tiems, kurie toli pažengę dvasiniame gyvenime.

Kita vertus, knygos pradedantiesiems dažnai stokoja tos gelmės, kuri pakviestų skaitytoją maldos gyvenimui ir padėtų jį atrasti. Peteris Kreeftas, labai gerbiamas visų krikščionių už jo dvasinių ir filosofinių darbų įvairovę, pateikia unikalias savo įžvalgas apie šią svarbiausią mūsų dvasinio gyvenimo sritį. Jis tvirtina ir pats dar vis esąs pradedantysis maldoje ir šią knygą skiria visiems, kurie taip, kaip ir jis, nesijaučia moką gerai melstis, bet trokšta tobulėti.

Kreefto patarimai paprasti, bet įžvalgūs, jo siūlomi konkretūs būdai, leidžiantys tobulinti maldos gyvenimą, yra pagrįsti laiko išbandyta šventųjų ir didžiųjų dvasinių rašytojų išmintimi, ypač brolio Lauryno kūrinėje *Dievo akivaizdos praktika* išdėstytais principais.

Kreeftas vengia sudėtingumo ir sentimentalumo, tad trumpuose knygos skyriuose atveria skaitytojui svarbiausias bendravimo su Kūrėju paslaptis, padeda jas suprasti ir tobulinti maldą. Autorius kalba apie maldos būtinumą, motyvus ir metodus, tobulėjimo žingsnius, kantrumą, kančią, nuodėmę, tikėjimą ir malonę.

Šventimai

Vilniuje

Gegužės 6 d. Vilniaus katedroje kardinolas Audrys Juozas Bačkis kunigystės šventimus suteikė trimis Vilniaus arkivyskupijos diakonams: **Sigitui Grigui, Žydriui Kuzinui ir Kęstučiui Smilgevičiui**. Iškilmėje dalyvavo šventinamųjų tėvai, giminės, draugai ir per 20 Vilniaus arkivyskupijos kunigų. Šv. Mišių liturgijai vadovavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, koncelebravo vysk. Juozas Tunaitis. Per pamokslą kardinolas pabrėžė, jog tai džiugi diena ne tik šventinamiesiems, bet ir visi Vilniaus arkivyskupijai, ir Bažnyčiai. Kalbėdamas apie kunigystės slėpinį, kardinolas išryškino du šio slėpinio aspektus: tai, kad Kristus yra vienintelis Vyriausiasis Kunigas, o dvasininkai šio slėpinio dalininkai, ir tai, kad kunigystės negalima suprasti kaip žmogaus nuosavybės. „Kunigas privalo malda ir rūpesčiu apglėbti visą Bažnyčią, jis privalo tapti maldos vyru ir Jėzaus draugu“, – kalbėjo ganytojas. Kardinolas taip pat citavo popiežių Benediktą XVI, sakiusį, jog mėgstamiausia jo malda yra ta, kuri kalbama kunigystės šventimų dieną: „Neleisk niekuomet nuo tavęs atskirti“. Pasak kardinolo, Šventimų liturgija atskleidžia kunigystės slėpinį: „Rankų uždėjimas reiškia, kad pats Viešpats uždeda ant mūsų rankas, tarsi tardamas: Tu man priklausai ir esi mano rankų prieglobstyje“.

Sekmadienį, gegužės 7 d., pirmąsias šv. Mišias kun. Sigitas Grigas aukojo Trakų Švč. M. Marijos Apsilankymo bažnyčioje, kun. Žydrius Kuzinas – Vilniaus Šv. Kryžiaus Atradimo bažnyčioje ir kun. Kęstutis Smilgevičius – Naujosios Vilnios Švč. M. Marijos Taikos Karalienės bažnyčioje.

–sm–

Kaune

Balandžio 23 d. Kauno arkikatedroje bazilikoje arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius kunigystės šventimus suteikė diakonui **Kastyčiui Šulčiui**. Pastoracinę praktiką nuo rugsėjo mėn. Šv. Juozapo parapijoje atlikęs diak. K. Šulčius įšventintas į kunigus seminarijos vadovybės ir kitų jos bendruomenės narių bei gausaus būrio tikinčiųjų akivaizdoje. Homiliją pasakė vyskupas dr. J. Ivanauskas, pasveikinęs diak. Kastytį, tapsiantį „kunigu,

Panevėžio vyskupija paminėjo savo 80 metų jubiliejų

Balandžio 28 d. mokslinė konferencija „Panevėžio vyskupijos kelias“ Panevėžio miesto savivaldybės salėje prasidėjo vyskupijos įkūrimo 80 metų jubiliejaus minėjimas. Konferencijoje apžvelgtos vyskupijos kūrimosi istorinės aplinkybės bei jai nusipelniusios asmenybės, nūdienos rūpesčiai ir viltys. Konferenciją vedė apskrities Gabrielės Petkevičaitės-Bitės viešosios bibliotekos darbuotoja Albina Saladūnaitė ir Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos klierikas Justas Jasėnas. Pradėdamas konferenciją, Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas pasidžiaugė vyskupijos jubiliejumi, suteikusių galimybę pažvelgti į jos istorijos puslapius, aptarti dabarties realijas, tačiau apgailestavo, jog net 50 metų tikintiesiems teko gyventi priespaudos ir pogrindžio sąlygomis. Tikinčiuosius ir dvasininkus taip pat sveikino Panevėžio miesto ir rajono merai Vitas Matuzas ir Povilas Žagūnis, buvęs jaunimo teatro „Menas“ režisierius, dabar LR Seimo narys Julius Dautartas, raginęs iš religinių ir pasaulietinių organizacijų bendrystės semtis jėgų ateities darbams. Panevėžio žydų bendruomenės pirmininkas Genadijus Kofmanas pasidžiaugė, kad nemažai vyskupijos tikinčiųjų, ypač pirmasis Panevėžio vyskupas Kazimieras Paltarokas, daug prisidėjo gelbėjant žydus. Vizituodamas parapijas, vysk. K. Paltarokas, pasak jo, susitikdavo ir su vietos žydų bendruomenėmis, jas remdavo.

Konferencijos dalyvius pradžiugino Katalikiškojo kun. Kastyčio Ramanausko vaikų lopšelio-darželio auklėtiniai, parodę muzikinę-poetinę kompoziciją apie pasaulį. Prie gausaus sveikintojų būrio prisidėjo Kupiškio rajono meras Leonas Apšega, Panevėžio apskrities viršininkė Gema Umbrašenė, pasidžiaugusi, kad tautos dvasia Panevėžyje visuomet turėjo Bažnyčios teikiamą užuovėją ir prieglobstį.

LR Prezidento patarėja dr. Irena Vaišvilaitė nagrinėjo palaimintojo arkivyskupo Jurgio Matulaičio biografijos štrichus bei indėlį kuriant Bažnyčios gyvenimą Lietuvoje. 1926 m. popiežiaus Pijaus XI bule „Lituanorum gentes“ įkūrus Lietuvos bažnytinę provinciją bei naujas vyskupijas, tarp jų ir Panevėžio, arkiv. J. Matulaitis paruošė dirvą atskirai, nepriklausomai provincijai, prisidėjo prie tinkamo administracinės struktūros sudarymo, naujų vyskupų parinkimo, santykių su Apaštalų Sostu užmezgimo, o vėliau – konkordato sudarymo. Arkivyskupas rūpinosi kunigais, ypač jų dvasingumu, plėtojo Lietuvos katalikų pasauliečių ryšius su Roma.

Lietuvos kariuomenės ordinariato kapeliono kun. dr. Virginijaus Veilento teigimu, 1926 m. vyskupijai prasidėjo dvasinio sužydėjimo metas. Nors daug ko trūko (katedros, administracinio aparato, tinkamo katalikiškos veiklos koordinavimo), entuziazmo nestokota, nors iš pradžių vysk. K. Paltarokas nuogaštavo, jog teks vykti darbuotis į „neartą dirvoną“ – Panevėžį. Dievo Apvaizdos seserų kongregacijos ses. Antanina Pošiūnaitė, pasakojusi apie švietimo ir labdaros darbus vyskupijoje, pasidžiaugė, kad vienuolijos seserys buvo pirmosios vysk. K. Paltaroko bendradarbės, talkinusios sielovadoje ir karitatyvinėje veikloje.

Vygantas Malinauskas nagrinėjo jaunimo organizacijų sklaidą Panevėžio vyskupijoje ir išskyrė vaisingai veikusių ateitininkus. Pranešėjas pabrėžė vysk. K. Paltaroko programinius veiksmus stiprinant jaunimo krikščioniškąsias nuostatas, žadinant kaimų ir miestelių jaunuolius, kurie vėliau tapo inteligentais, šviesuoliais, dirbusiais Bažnyčios ir tėvynės gervei. V. Malinauskas priminė, kad jau nuo 1929 m. Panevėžio vyskupas savo teritorijoje vykdė Vatikano II Susirinkimo nuostatas, diegė Bažnyčios socialinį mokymą, tiesė ekumenizmo gaires. Anot prelegento, ir šiandienei ateitininkų kartai svarbu plėtoti veikimą plačiojoje visuomenėje.

VU Istorijos fakulteto dėstytojas dr. Arūnas Streikus, pradėjęs mokslinį vysk. K. Paltaroko veiklos tyrinėjimą, aptarė jo darbus, diplomatinis sugebėjimus ir sovietinių metų sąlygas, trukdžiusias Bažnyčiai vykdyti savo misiją. Nepaisydamas sunkumų, vysk. K. Paltarokas stengėsi palaikyti bažnytines struktūras, ugdyti kunigų kartą, gaivinti parapijų gyvenimą.

Baltoskandijos akademijos Panevėžyje direktorius dr. Silvestras Gaižiūnas aptarė profesoriaus Kazio Pakšto nuopelnus ateitininkams ir Lietuvai. Jis pabrėžė, kad K. Pakštas, artimas vysk. K. Paltaroko draugas, bendramintis, uoliai rūpinosi ateitininkais bei jų vertybėmis. Prelegentas minėjo profesoriaus toleranciją ir tvirtą nusistatymą kovoti už savo tikėjimą bei idealus, kurių ypač trūksta dabarties katalikams.

G. Petkevičaitės-Bitės bibliotekos Rankraščių skyriaus darbuotoja Stasė Mikeliūnienė apžvelgė kunigo Augustino Liepinio asmenybę ir rankraštinių palikimą. Kun. A. Liepinis buvo laikraščio „Panevėžio balsas“ redaktorius ir leidėjas, įkūrė ir vadovavo Panevėžio vyskupijos Katalikų veikimo centro spaustuvei „Banga“, bendradarbiavo periodiniuose leidiniuose, parašė religinio turinio knygų.

Klierikas J. Jasėnas kalbėjo apie kunigo kankinio Alfonso Lipniūno dvasios darbų svarbą jaunimui. Remdamasis kunigo dienoraščiu „Gyvenimo pastabėlės 1930–1935“, jis aptarė jo sielovadinę veiklą, pasidžiaugė pastangomis įamžinti šio dvasininko atminimą.

Vilniaus šv. Juozapo kunigų seminarijos dėstytoja dr. Irena Eglė Laumenskaitė susirinkusiesiems nusakė šiandienius Bažnyčios rūpesčius, pabrėžė vilties stoką, katalikų „drungnumą“, tikėjimo ir gyvenimo atskyrimą. Dr. I. E. Laumenskaitė tikino, kad katalikišką sąmoningumą ugdytų Dievo žodžio skaitymas, adoracija, bendrystė, išpažintis, rekolekcijos, dialogas tarp konfesijų.

Konferencijos pranešėjai ir dalyviai Panevėžio kraštotyros muziejuje apžiūrėjo parodą „Panevėžio vyskupijai – 80“.

Tą dieną Panevėžio katedroje dar vyko sakralinės muzikos koncertas, giedojo Panevėžio konservatorijos studentai ir dėstytojai (vedėjas – Juozo Miltinio dramatos teatro aktorius Albinas Keleris). Šv. Mišias aukojo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ, kartu meldėsi seminaristai, apie 40 vyskupijos kunigų. Per pamokslą vysk. J. Boruta SJ kvietė apmąstyti 80 metų istoriją, per kurią kalba istorijos Viešpats ir Mokytojas Kristus. Jis sakė, kad priešpauža suformavo didžius ganytojus. Tokie labai vienas į kitą panašūs dvasios galiūnai buvo vysk. Motiejus Valančius ir vysk. Kazimieras Paltarokas. Jie abu turėjo daug talentų, intelektualinių gabumų, abu tarnavo paprastiesiems tikintiesiems. Jiems iš mokslo aukštumų teko ieškoti prieigos prie beraščių. Jie mokė rašto, o vėliau ir tikėjimo abėcėlės. Abu vyskupai okupacijų metais buvo vieninteliai ganytojai mūsų šalyje. Abu savo laikais kovojo su negerovėmis, stengėsi atsilaikyti prieš įvairiausias spaudimus. Vysk. J. Boruta SJ akino tikinčiuosius priimti Bažnyčioje skelbiamą Dievo žodį, klausyti Viešpaties, kuris moko per istoriją, apmąstyti savo vyskupijos istoriją ir pamatyti joje Dievo ženklus bei vedimą. Iki vidurnakčio tikintieji adoravo Švč. Sakramentą, meldėsi prie kun. A. Lipniūno bei vysk. K. Paltaroko kapų.

Balandžio 29-ąją, jaunimui, vaikams bei šeimoms skirtą dieną, prie Sielovados centro kun. Algirdas Dauknys vedė katechezę „Jūs – Dievo dirva“. Vyko šlovinimas, o vėliau per pusanatro tūkstančio jaunuolių dalyvavo eisenoje į katedrą giedodami ir sustodami pasimelsti prie miesto bažny-

su kuriuo Viešpats pasidalys savo kunigyste“; ganytojas linkėjo būsimajam kunigui būti „autentišku Kristaus Evangelijos liudytoju“ ir, popiežiaus Jono Pauliaus II žodžiais tariant, „irtis į gilumą“. Pasak vysk. J. Ivanausko, nebus tokių laikų, kai žmonėms nereikės skelbti Gerosios Naujienos, šviesti jiems Evangelijos tiesos šviesa. Savo tarnystėje ganytojas ragino ypač daug dėmesio skirti jaunoms šeimoms, kaip pačią Kristaus kančią branginti pagyvenusiųjų ir ligonių vargus bei kančias.

Pasibaigus šventimų liturgijos apeigoms, kartu su arkivyskupu kun. Kastytis Šulčius aukojo pirmąsias šv. Mišias.
-kasp-

Marijampolėje

Balandžio 22 d. Marijampolės šv. arkangelo Mykolo bazilikoje vyskupas Juozas Žemaitis MIC kunigu išventino diakoną **Lina Šipavičių** MIC, baigusį Liublino marijonų kunigų seminariją. Iškilinėse dalyvavo šios seminarijos rektorius kun. Kazimieras Pekas MIC, svečiai kunigai iš Lenkijos ir Lietuvos, neopresbiterio kurso draugai. Pamokslą pasakė Kunigų marijonų Lietuvos šv. Jurgio provincijos vyresnysis kun. Vytautas Brilius MIC, palyginęs giminytės ryšiu perduodamą kunigystę Senajame Testamente su Jėzaus Kristaus kunigyste, gaunama per malonę, įpareigojančia ir įgalinančia tarnystei Viešpaties pavyzdžiu.

Balandžio 23 d. Marijampolės šv. arkangelo Mykolo bazilikoje naujasis kunigas L. Šipavičius MIC aukojo pirmas iškilmingas šv. Mišias. Per pamokslą parapijos klebonas kun. Andrius Šidlauskas MIC, taip pat baigęs Liublino marijonų kunigų seminariją, kunigystę apibūdino kaip Dievo gailėstingumo ženklą ir malonę. Mišių pabaigoje neopresbiteris suteikė primicijų palaiminimą.
-apn-

Paskyrimai

Kunigas **L. Šipavičius** MIC paskirtas Marijampolės šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaru.

Kun. **Pranas Perlaitis** atleistas iš Gerdašių parapijos klebono pareigų ir paskirtas Liškiavos parapijos altaristu.

G. kan. **Valius Zubavičius** paskirtas Gerdašių parapijos klebonu, paliekant jam kitas ankstesnes pareigas.
-Vk-

Paroda Vilniuje „Mano šeima“

Balandžio 26 d. Vilniuje, „Lietuvos aid“ galerijoje, atidaryta paroda „Mano šeima“. Pasak rengėjų, ši paroda – tai pilietinė akcija, kuria siekiama viešai priminti šeimos reikšmę žmogaus ir visuomenės gyvenime. Sumanytas gimė, kai dėl ryžtingų Kristinos Danilevičienės veiksmų vasarį Juodkrantės galerijoje neįvykus parodai „Gyvenimas kartu: tradicinė ir netradicinė šeima“ žiniasklaidoje kilo aštrios polemikos apie šeimos sampratą. Vilniuje vykstančios parodos rengėjai nutarė, kad jų indėlis į šią diskusiją galėtų būti visuomenės pagrindą sudarančios šeimos atvaizdas, sukurtas iš šeimos albumų puslapių. Į parodą iš jų buvo atnešta per pusantro tūkstančio nuotraukų, iš kurių sumanyta palaike profesionalūs fotografai surengė ekspoziciją.

Parodoje eksponuojamos fotografų Arūno Baltėno, Klaudijaus Driskiaus, Sauliaus Paukščio, Romualdo Požerskio, Arūno Valiaugos, Tomo Vyšniausko sukurtos ir šeimos gyvenimo įvairovę liudijančios meninės ir buitinės fotografijos: vestuvių, įvairių netekčių ir nelaimių paženklintų šeimų nuotraukos, vienišų, išsiskyrusių žmonių atvaizdai. Parodos anotacijoje teigiama, kad „taip atskleista temos aspektų gausa skatina susimąstyti, koks sudėtingas, trapus, o sykiu stiprus darinys yra šeima. Ekspozicija parodo, kad šeimos gyvenimas nėra banalus, kad nebūtina ieškoti ekstremalių atvejų, siekiant įtikinti, koks jis įdomus ir prasmingas“.

Prieš parodos atidarymą galerijoje vykusio spaudos konferencija, netrukus, kaip reta, virto diskusija, kurioje dalyvavo Šv. Juozapo šeimų bendruomenės atstovas Vaidas Deveikis, keturių dukrų mama istorikė Asta Giniūnienė, dailės istorikė Giedrė Jankevičiūtė, Elona Lubytė, Laima Kreivytė, Rūta Mikšionienė, žurnalistai Darius Chmieliauskas, Jūratė Kuodytė, Gailutė Jankauskienė, skulptorė Ksenija Jaroševaitė. Pokalbis sukosi apie du klausimus: kas yra tradicinė šeima ir ar galima šeimos sąvoką taikyti homoseksualių poroms. Gana greitai buvo sutarta, kad sąvokos „šeima“ ir „santuoka“ nebūtinai yra sinonimai; kaip rodo tikrovę atspindinčios fotografijos, šeima gali vadintis ir dvi vienišos seserys ar išsiskyrę bei artimųjų netekę žmonės; diskutuojant, ar

čiū. Vysk. J. Kauneckas katedroje aukojo šv. Mišias; jose giedojo jungtinis vyskupijos jaunimo choras. Po šv. Mišių apdovanoti mokyklose rengtų piešinių, rašinių bei fotografijų konkursų nugalėtojai. Vakare Laisvės aikštėje surengtame koncerte „Amžinai gyvas“ grojo krikščioniškos muzikos grupės „Kelionė“, „Spirit“, „Ashtrey“.

Balandžio 30 d. Panevėžio katedroje, užbaigiant jubiliejaus šventę, šv. Mišias aukojo Kauno arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Ganytojas susirinkusiesiems priminė arkiv. J. Matulaičio indėlį įkuriant Lietuvos bažnytinę provinciją, akcentavo tarpukario katalikiškų mokyklų, organizacijų, seminarijų, eucharistinių kongresų, katalikiškos spaudos svarbą. Bažnyčia šaliai paklojo tvirtus religinius ir moralinius pamatus, kurie visais laikais padėjo žmogui išverti sunkumus ir nesuklupti. Arkivyskupas priminė ir tarpukario bažnytinio gyvenimo sunkumus: į pagrindį nuvaryti ateitininkai, prezidentas Antanas Smetona laužęs susitarimus su Apaštalių Sostu. Vysk. K. Paltarokas, nepaisydamas valstybės pozicijos, gynęs Bažnyčios mokymą, globojęs ateitininkus. Ganytojas prisiminė ir sovietų okupacijos laikus, kai dėl valdžios įtakos sielovadą teko sumažinti iki minimumo, į atokiausius kampelius būdavo tremiami kunigai, varžytos kunigų seminarijos ir t. t., taip stengiantis nutautinti ir nureliginti mūsų šalį. Lietuva išliko todėl, kad žmonės laikėsi krikščioniškų principų, o Panevėžio vyskupija daugeliu atvejų pirmavo, buvo dvasinis ir moralinis pavyzdys.

Pasak arkivyskupo, sulaukta sunkumų ir Nepriklausomybės pradžioje: reikėjo viską atstatyti, prikelti iš griuvėsių, burti bendruomenes. Bažnyčia sugebėjo išeiti iš pogrindžio, atsigausti, nes joje daug narių, trokštančių kurti ir dalytis. Šiandien Bažnyčia susiduria su iššūkiais iš Vakarų. Anot ganytojo, šiandien mūsų žemyne vykdomas dvasinis genocidas. Mūsų pareiga – burtis į bendruomenes ir atmesti viską, kas antikrikščioniška, ir kas žemina mus, kaip Bažnyčios vaikus. Arkiv. S. Tamkevičius linkėjo būti sąmoningais Bažnyčios nariais ir piliečiais. Tik sąmoningumas padeda nepasiklysti ir nepasimesti įvairių nuomonių pasaulyje.

Po šv. Mišių šventoriuje vyko agapė, savo veiklą pristatė vienuolynai bei krikščioniškos organizacijos, dirbinius eksponavo tautodailininkai. Jubiliejaus renginiuose dalyvavo apaštališkasis nuncijus arkiv. Peteris Stephanas Zurbriggenas, iškilmių dalyviams suteikęs popiežiaus Benedikto XVI apaštališkąjį palaiminimą. Panevėžio vyskupas emeritas Juozas Preikšas. Renginius filmavo Lietuvos televizija, sekmadienio šv. Mišias transliavo „Marijos radijas“.

—jj—

Gyvybės dienos renginiai

Šiauliuose

Balandžio 24 d. Šiaulių vyskupijos Jaunimo ir Šeimos centrai studentus, moksleivius, mokytojus, dėstytojus ir visus, kuriems rūpi žmogaus gyvybė, pakvietė į paskaitą. Ją skaitęs jėzuitas br. Lukas Slaniauskas įtaigiai kalbėjo apie gyvybės vertę, krikščionio poziciją jos atžvilgiu. Susirinkusieji taip pat žiūrėjo dokumentinį filmą „Palaiminimai“ apie įvairias gyvybės apraiškas. Pasibaigus filmui jaunuoliai dalyvavo diskusijoje.

Balandžio 26 d. Šiaulių miesto savivaldybės salėje miesto savivaldybės Bendruomenės sveikatos taryba, Pasaulio gydytojų „Už žmogaus gyvybę“ Lietuvos asociacija, Šiaulių universiteto Medicinos pagrindų katedra surengė konferenciją „Žmogaus gyvybė: atradimai ir praradimai“. Prieš

konferenciją rengėjai ir svečiai lankėsi Kryžių kalne, prie 1992 m. pastatyto paminklo negimusiems kūdikiams. Konferencijos pradžioje už nuopelnus saugant žmogaus gyvybę skulptūrėlėmis apdovanoti Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis ir ŠU Medicinos pagrindų katedros vedėja doc. dr. Danė Šlapkauskaitė. Konferencijoje perskaityti šie pranešimai: „Gyvybės kultūros puoselėjimas Šiaulių universitete“ (doc. dr. D. Šlapkauskaitė), „Prenatalinės žmogaus raidos svarba ir teisinė apsauga Lietuvoje ir pasaulyje“ (KMU doktorantas gyd. Danielius Serapinas), „Laisvas apsisprendimas – ar toks yra?“ (dr. Eimantas Švedas, VDU doktorantė Birutė Obeleenienė), „Gyvybės kultūra Šiaulių apskrities mokyklose“ (gyd. Asta Damkuvienė), „Žvilgsnis į Lietuvos demografiją“ (doc. dr. Alina Šaulauskienė). Konferencija užbaigta diskusijomis ir apibendrinimais.

Gegužės 3–5 d. Šiaulių universitete vyko šios mokymo įstaigos meninio ugdymo ir tikybos specialybės I–III kurso studentų surengta paroda „Saugok mane...“ Jos tikslas – atkreipti dėmesį į kūdikių, ypač dar negimusių, gyvybės saugojimą ir puoselėjimą. Parodą studentai praturtino trumpa to paties pavadinimo inscenizacija. Jurgita Kunickaitė, Gediminas Krūmas ir Giedrius Girdvainis žodžiais išsakė kūdikio, kuriam nebuvo leista gimti, raudą, viltis, meilę tėvams, niekada nepajusiantiems jo apkabinimo.

Gyvybės dienos skirtus renginius vainikavo gyvybės žiedas, gegužės 4 d. dalyvių rankomis apjuosęs Šiaulių gimdymo namus. Daugiau nei savaitę Šiaulių vyskupijoje vykusiuose renginiuose šiame ypach aktyviai dalyvaavo jaunimas, studentai.

-ir-

Kaune

Balandžio 30 d. Kauno Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų (Vytauto Didžiojo) bažnyčioje vyko Gyvybės dienos skirtas XVI tarptautinio džiaz festivalio „Kaunas Jazz – 2006“ koncertas. Ne pirmus metus rengiamame šio festivalio sakralinės muzikos koncerte po vienos seniausių Kauno bažnyčių gotikiniais skliautais aidėjo norvegų sakralinio džiaz grupės „Sacred presence“ – vargonininko Carsteno Dyngelando bei vokalistės Barbro Husdal – atliekama muzika. Subtilių norvegų evangelikų liuteronų iš Bergeno miesto atliekamų kūrinių audinį sudarė tradicinės norvegų tautos, svečių bei kitų žinomų kompozitorių giesmės apie gyvybės žemėje stebuklą, žmogaus ryšį su aplinka, Viešpačiu. Džiaz ritmo tarsi skelbė Dievo suteiktą laisvę žmogui rinktis, o vokalinės meditacinės giesmės nuiteikė gerumui, maldai.

Bažnyčios rektorius kun. Kęstutis Rugevičius sveikinimo žodyje pabrėžė, „jog gyvybės saugotojas esame kiekvienas, puoselėjantis gerį, grožį, ryšį tarp žmogaus bei Dievo“. „Mes pašaukti saugoti gyvybę“, – teigė ganytojas.

Koncerto klausytojams buvo įteikti iliustruoti Lietuvos bei Vilniaus arkivyskupijos šeimos centrų parengti lankstinukai „Gyvenimo kelias“, kuriuose skatinama saugoti naują gyvybę, prasidedančią nuo prasidėjimo akimirkos ir priklausančią „ne tėvui, ne motinai, o naujai savarankiškai besivystančiai žmogiškajai būtybei“.

-jkk-

Kaišiadoryse

Balandžio 30 d., minint Gyvybės dieną, Kaišiadorių Kristaus Atsimainymo katedroje vyskupas J. Matulaitis aukojo šv. Mišias, kuriose meldėsi už žmogiškosios gyvybės puoselėtojus, taip pat asmenis, nuoširdžiai ir pasi-

šeima galima vadinti homoseksualia pora, išryškėjo pasaulėžiūros skirtumai. Rengėjų teigimu, parodoje ir nesiekama atsakyti į šiuos klausimus, o tik norima atkreipti visuomenės dėmesį į egzistuojančią netoleranciją ir tradicinėms, pirmiausia krikščioniškoms, šeimoms ir į tai, kad šeimos tetai per mažai dėmesio skiriama šiuolaikinio meno erdvėse.

Tarp gausaus būrio parodos atidarymo dalyvių buvo ir kardinolas Audrys Juozas Bačkis, nemažai dvasininkų, menininkų, šeimų su vaikais. Paroda Vilniuje veiks iki gegužės 11 d. Vėliau, tęsiant šią pilietinę akciją, ją planuojama surengti Kaune, Klaipėdoje ir mažesniuose Lietuvos miestuose.

-sm-

Eucharistijos diena Prienuose

Balandžio 22 d. Prienų Kristaus Apšviesto parapija, rengdamasi Vilniaus vyskupijos IV Eucharistiniam kongresui, šventė Eucharistijos dieną. Ji prasidėjo iškilmingu Eucharistijos šventimu, vėliau, po šv. Mišių, vyko Švč. Sakramento adoracija. Giedant parapijos grigališkojo choralo grupei ir skambant popiežiaus Benedikto XVI enciklikos *Deus Caritas est* ištraukoms, susirinkusieji buvo kviečiami vienytis su Eucharistiniu Jėzumi. Renginio svečias, Alytaus šv. Kazimiero parapijos vikaras kun. Mindaugas Martinaitis vedė katechezę apie Eucharistiją, ragindamas ją užpildyti savo kasdienybę. Vyko šlovinimas, kuriam vadovavo parapijos jaunimo choras.

Pasibaigus agapei parapijos namų sodelyje, dalyviai sugrįžo adoracijai ir darbui grupėse įvairiomis temomis. Jubil. mons. Juozas Užupis pasakojo, kaip vadinami liturginiai rūbai bei indai ir kaip jie keitėsi bėgant amžiams. Alytaus šv. Kazimiero parapijos vikaras kun. M. Martinaitis nagrinėjo, kodėl Eucharistija laikoma gyvybės šaltiniu ir visa ko viršūne, o Alytaus šv. Kazimiero parapijos vikaras kun. Arūnas Simonavičius supažindino su liturginiais gestais ir jų reikšme. Prienų šeimos centro vadovė Rūta Buzaitė pakvietė pažiūrėti filmo „Aštuntoji diena“, krašto muziejaus bendradarbi Anelė Razmislavičienė papasakojo apie duonos kelią nuo grūdo iki kepalų (šioje grupelėje vaikai turėjo galimybę patys išsikepti duonos). Prienų krašto muziejaus direktorius Algis

Marcinkevičius pakvietė susipažinti su memorialiniu kun. Juozo Zdebskio kambariu ir pažiūrėti filmą „Mylėti artimą“. Danutė Olsevičienė supažindino su žvakių liejimu ir gamyba. Eucharistijos diena užbaigta maldomis bei iškilminga procesija. Vakare renginio dalyviai buvo pakviesti į vakaronę ir agapę, kurių metu koncertavo folkloro ansambliai „Raskila“ ir „Marginys“.

Eucharistijos dieną surengti padėjo Prienų krašto muziejus, rajono savivaldybės administracija ir švietimo skyrius, rajono ligoninė, *Caritas*, kultūros centras, Prienų mokyklos ir UAB „Prienų duona“,

-sz-

Konferencija Garliavoje

Balandžio 7 d. Garliavos Juozo Lukšos gimnazijoje surengta konferencija „Karolis Vojtyla – šių dienų šventasis“, kurioje dalyvavo 8–12 klasių mokiniai iš Alytaus, Vilkaviškio, Kauno miesto ir rajono mokyklų. Prasmingo renginio leitmotyvu tapo šio garbingo Dievo tarno žodžiai: „Nebijokite! Atverkite, plačiai atlapokite vartus Kristui...“. Tarp konferencijos svečių buvo Kauno rajono meras Leonardas Gineika ir pavaduotojas Kęstutis Juknis, Kauno miesto mero pavaduotojas Kazimieras Kuzminskas, Garliavos parapijos klebonas, Aleksoto dekanato vicedekanas kun. Kęstutis Vosylis, kunigai iš įvairių Kauno ir rajono parapijų.

Renginį pradėjo Juozo Lukšos gimnazijos dramos studijos aktoriai, parodę dramatinę kompoziciją pagal Karolio Vojtylos pjesę „Priešais juvelyro parduotuvę“. Vienas iš renginio organizatorių tikybos mokytojas Gintas Grigelevičius pastebėjo, kad šio kūrinio ir kitų draminių veikalų ištraukas gimnazistai skaito susidomėję, stebėdamiesi jų autorius – dvasininko – giliu psichologiniu įžvalgumu, slapčiausio žmogaus vidinio pasaulio pažinimu ir subtiliu atskleidimu skaitytojams bei žiūrovams.

Pirmoje konferencijos dalyje, skirtoje Karolio Vojtylos gyvenimui ir labiausiai žmonių atmintyje įstrigusiams jo biografijos faktams, pranešimus skaitė penkių mokyklų atstovai. Daugelis juos pradėjo kūrybingais būsimąjį popiežiaus vaikystės, jaunystės pristatymais. Kalbėta apie paskatas ir motyvus, atvedusius šį jaunuolį į dva-

aukojamai atiduodančius save artimo tarnybai. Pamokslą pasakė Kaišiadorių vyskupijos Šeimos centro dvasios vadovas kun. A. G. Tamošiūnas.

Po šv. Mišių jų dalyviai susibūrė vyskupijos Sielovados centre, kur klausėsi vyskupo ir dr. N. Liobikienės minčių gyvybės tema. Šia proga taip pat buvo pristatyta Kaišiadorių vyskupijos Šeimos centro vadovės gyd. M. Bagdonienės iniciatyva išleista knyga: „Daktaras Ignas Gelombickas“ († 1984 m.). Knygą parengė mokytoja M. Markevičienė, lėšų leidybai skyrė Kaišiadorių vyskupas, vietos savivaldybė, kiti rėmėjai. Knygoje surinkti daugybės kaišiadoriečių atsiminimai apie Kaišiadorių žemėje gimusio ir čia dirbusio gydytojo I. Gelombicko gyvenimą ir darbus. Gydytojas J. Matulevičius, ilgą laiką vadovavęs Kaišiadorių rajono ligoninei, tokiais žodžiais prisimena šį savo kolegą: „Šiandien gatvėje tenka sutikti tuos, kurie neturėjo gimti, jeigu jų motinos nebūtų savo kelyje sutikusios gydytojo Gelombicko“. Susirinkusiems knygos ištraukas skaitė A. Brazausko vidurinės mokyklos pedagogės, lopšinės ir kitas liaudies dainas dainavo V. Povilionienė.

-Kš-

Kaišiadorių vyskupo laiškas dėl tikybos pamokų ir pasirengimo įkrikščioninimo sakramentams

Balandžio 23 d. Kaišiadorių vyskupas Juozapas Matulaitis paskelbė laišką dėl tikybos pamokų ir pasirengimo įkrikščioninimo sakramentams. Jame ganytojas primena, kad netrukus tėvams ir patiems moksleiviams teks apsispręsti, kokią dorinio ugdymo discipliną – tikybą ar etiką – rinktis ateinančiais mokslo metais. „Žinoma, katalikams šis apsisprendimas turėtų būti paprastas. Juk būtų nesupratimas, jei katalikai tėvai neparinktų ar nepaskatintų savo vaikų rinktis tikybos pamokų mokykloje“, – rašo vyskupas. Jis primena, jog nuo 2006 m. rugsėjo 1 d. tikyba bus dėstoma pagal naują programą. Ši programa, pasak vyskupo, „labiau išryškins tikybos mokymo mokykloje ypatumus ir jo skirtumą nuo katechezės parapijoje“. Laiške plačiau aptariama, kuo skiriasi ir kuo vienas kitą papildo tikybos pamokos ir parengimas sakramentams: „Juk tikybos pamokose vaikai ir jaunuoliai įgyja žinių, kuriomis grindžijamas pasirengimas sakramentams, o priėmę sakramentus – toliau mokosi tikėjimo šviesoje spęsti jiems pagal amžių aktualius gyvenimo klausimus. <...> Būtina suprasti, kad tikybos pamokos mokykloje ir rengimas sakramentams parapijoje turi skirtingus uždavinius, tačiau yra vienodai svarbūs pilnutiniam vaikų ir jaunuolių religiniam ugdymui ir papildo vienas kitą“.

Ganytojas pabrėžia, kad jaunuolių religiniam ugdymui būtinas tėvų ar globėjų pavyzdys: „Be tikybos pamokų mokykloje ir rengimo sakramentams parapijoje, vaikų ir jaunuolių religiniame ugdyme būtinas ir dar vienas veiksnys – suaugusiųjų, pirmiausia šeimos narių, tikėjimo liudijimas. Būtų puiku, jei visa šeima sekmadienį dalyvautų šv. Mišiose, o savo šeimoje praktikuotų bendrą maldą. Deja, ne visi tėvai jaučia šią kilnią pareigą. Todėl ypač svarbu, kad vaikai ir paaugliai kuo dažniau būtų tikėjimo bendruomenėje, kuo daugiau bendrautų su tikinčiais žmonėmis“. Vyskupas ragina tėvus, kad šie paskatintų savo vaikus ir paauglius dalyvauti bažnytinėje veikloje – patarnauti Mišiose, dalyvauti Bažnyčios chore, katalikišką organizacijų veikloje.

-kl-

Šiaulių vyskupijoje pristatyta popiežiaus Benedikto XVI enciklika

Gegužės 4 d. Šiaulių filharmonijos salėje Šiaulių vyskupijos ir Bendruomenės namų iniciatyva visuomenei pristatyta pirmoji popiežiaus Benedikto XVI

enciklika *Deus Caritas est*. Įžanginį žodį vyskupas Eugenijus Bartulis susiejo su Gyvybės diena. „Kurkime pasaulį su gyvybės kultūra, nes Dievas yra gyvybės nešėjas, jos kūrėjas, puoselėtojas ir dovanotojas. Jis atiduoda savo gyvybę, kad mes gyventume amžinai“, – vakaro dalyviams sakė ganytojas. Renginyje dalyvavo Šiaulių miesto meras Vytautas Juškus, apskrities viršininkas Alvydas Šedžius, atkreipęs dėmesį į enciklikos pavadinimo prasmingumą: „Ir meilė, ir Dievas yra visų širdyse“.

Apie enciklikos *Deus Caritas est* turinį bei prasmę šių dienų žmogui kalbėjo dr. Paulius Subačius, savo paskaitoje iš pradžių atskleidęs enciklikų rašymo tradiciją. Benedikto XVI enciklikai, anot prelegento, tikėtų pasakymas: skaityti vieną valandą, o galvoti visą gyvenimą. Kaip vieną iš daugelio enciklikos privalumų jis išskėlė paprastumą. „Benediktas XVI prabyla ne griežto vokiečių teologijos profesoriaus balsu, bet aiškiai kviesdamas perskaityti tai, ką yra parašęs. Enciklika paprasta dar ir tuo, kad nekelia kažkokių naujų, nežinomų, neaptartų problemų. Ji apeina doktrinos gilybes ir ragina išsiginčyti į tai, ką visi žinome iš katekizmo pradžiamokslis, netgi tai, ką kartojame kasdienėse maldose, bet, deja, ne taip dažnai apmąstome, dar rečiau tuo gyvename ir persmelkiame savo aplinką“, – sakė svečias iš Vilniaus.

Po pranešimo vyko diskusijos apie nūdienos problemas. Savo atsakymus į įvairiausių sričių klausimus dr. P. Subačius grindė naujosios enciklikos mintimis.

-ir-

Prasidėjo piligriminė kelionė iš Kryžių kalno į Golgotą

Gegužės 4 d. vakaro šv. Mišiomis Šiaulių katedroje prasidėjo ilgai planuota piligriminė kelionė į Šventąją Žemę. Ginkūnų mokykloje apsistojusiems piligrimams šiauliečiai nešė lauknešėlius, linkėjo Dievo palaimos kelionėje.

Gegužės 5 d. Kryžių kalne nuo ankstyvo ryto piligrimai ruošėsi žygiui, pynė vainikus apie 60 kg sveriančiam kryžiui, meldėsi. Ši trisdešimt septynių įvairaus amžiaus žmonių grupė pasiryžo iki spalio mėn. vidurio truksiančiam piligriminiam žygiui pėsčiomis iš Kryžių kalno į Golgotos kalną Jeruzalėje. Tarp išlydinčiųjų buvo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, Seimo narė Rima Baškienė, miesto meras Vytautas Juškus. Vyskupas prisiminė, kaip piligrimai, ankstesnėse kelionėse prisiglausdami prie nešamo kryžiaus, atgaudavę jėgas. „Iš tiesų, prisiglaudus prie kryžiaus galima įveikti visas negandas ir sunkumus“, – sakė ganytojas. Daudyčių garsais paskelbus žygio pradžią, piligrimai pabučiavo žemę, kryžių ir iškeliavo lydimi sveikinimų ir linkėjimų.

Pirmąkart sustojus Šiaulių katedroje, piligrimus pasitiko vyskupas E. Bartulis, padėjęs nešti kryžių iki altoriaus ir aukojęs šv. Mišias už žygio dalyvius, jų artimuosius ir tėvynę Lietuvą. Piligrimų grupę į Šventąją Žemę lydintis jėzuitas kunigas Kazimieras Ambrasas per pamokslą sakė: „Užsidėję ant pečių kryžių, Jėzaus kančios ženklą ir atsisteisimo už mūsų kaltes simbolį, trokštame partijų, šeimų, ypač mūsų širdžių, vienybės, kad jos plaktų vienu ritmu su Kristaus ir Švč. Mergelės Marijos širdimis. Trokštame vienybės, taikos tautoms, dangaus palaimos Šventajam Tėvui, kardinolams, vyskupams. Mes nešamės su savimi visas jūsų godas, žaizdas, dejonės ir patirtas neteisybes, žmonių kietaširdiškumo pėdsakus, abejingumą tikėjimui, nepagarbą, išniekinimus. Maldausime, kad mūsų vaikai nesibičiuliautų su nedorybėmis. Prašome lydėti malda, geru žodžiu“.

Po šv. Mišių vyskupui palaiminus kiekvieną piligrimą pilna katedra šiauliečių išlydėjo piligrimus į tolesnę kelionę, kurios organizavimu rūpinosi laisvalaikio užimtumo centras „Mirja“.

-ir-

sininko kelią, gilintasi į sudėtingas Antrojo pasaulinio karo ir sovietinio laikotarpio aplinkybes, kurių akivaizdoje formavosi šio didžio žmogaus – kunigo ir humanisto – asmenybė.

Pasak Vilkaviškio „Aušros“ vidurinės mokyklos mokinių, Jonas Paulius II savo pavyzdžiu, darbu, visu gyvenimu keitė pasaulį. Žmogaus teisių gynėju vadinamas lenkų kilmės šv. Petro įpėdinis nuo visuomenės neslėpė senatvės, ligos ir negalios. Savo paties mirtimi paliudijęs pasauliui gyvybės vertę, Šventasis Tėvas daugybę žmonių paskatino giliau pasidomėti katalikybe, nesitenkinti bendromis žiniomis ar įspūdžiais apie tikėjimą.

Antroji konferencijos dalis buvo skirta Jono Pauliaus II darbams, kūrybai, jų įtakai pasaulio istorijai, literatūrai, politikai. Garliavos Jonučių vidurinės mokyklos moksleivių pranešime pabrėžiama, kad Jonas Paulius II buvo daugiausia keliavęs popiežius. Tautos žinią jis skelbė 129 pasaulio valstybėse, susitiko su daugiau nei 1600 politinių lyderių, iš kurių 776 buvo valstybių vadovai, o 246 – ministrai pirmininkai. Istorikai akcentuoja Šventojo Tėvo įtaką nuverčiant komunizmą Vidurio ir Rytų Europos valstybėse.

Kauno „Atžalyno“ bei Dainavos vidurinių mokyklų atstovai atskleidė giliai Jono Pauliaus II pagarbą gyvybei, nuolatinį dėmesį žmogaus orumo išsaugojimui. Išradingų darbų konferencijai pateikė ir Alytaus šv. Benedikto bei Kauno Rokų vidurinių mokyklų mokiniai. Pastarosios mokyklos abiturientas Gediminas Navikas sukūrė ir pademonstravo originalų filmą Karolio Vojtjlos pjesės „Priešais juvelyro parduotuvę“ motyvais.

Konferencijos dalyviai savo pranešimus parengė, taikydami modernias informacines technologijas. Mokiniai paruošė įdomių, vertingų darbų, kuriuos organizatoriai apibendrins renginio atminimui skirtoje kompaktinėje plokštelėje.

-apn-

Kryždirbystės paroda

Balandžio 15–30 d. Birštono sakraliniame muziejuje veiks armėnų kryždirbystės paroda. Parodoje pristatyti Armėnijos, Kalnų Karabacho, Rusijos ir Lietuvos chačkarai. Chačkarai (*chačkar* armėnų kalba reiškia kryžius-ak-

muo) – unikalūs armėnų akmens meno religiniai paminklai, vaizduojantys kryžių, apsuptą sudėtingais ir įmantriais raštais. Chačkarus statydavo, minint svarbius istorinius įvykius, miestų, bažnyčių, kelių, tiltų statybą, švenčiant pergales, pagerbiant iškiliasias asmenybes. Nors pasaulyje tūkstančiai chačkarų, dviejų vienodų nėra.

Lietuvoje pirmas chačkaras buvo pastatytas Kryžių Kalne 2001 m., švenčiant 1700-ąsias Armėnijos krikšto metines. Kitas pastatytas Kaune 2004 m., minint žymaus armėnų vienuolio ir poeto Grikoro Narekaci kūrinio „Sielvartingų Giedojimų knygos“ 1000-metį.

-Kš-

Kelias žodžiais

Skriaudžiai. Balandžio 22 d. čia vyko tradicinė vaikų ir jaunimo bažnytinių chorų šventė „Garbė ir šlovė aidi Jam!“, kurią kartu su Skriaudžių parapija surengė Vilkaviškio vyskupijos Jaunimo centras. Dalyvavo chorai ir ansambliai iš Garliavos, Kalvarijos, Kazlų Rūdos, Lazdijų, Marijampolės ir Skriaudžių. Šventė prasidėjo parapijos klebono kun. Gintauto Kuliešiaus aukotomis šv. Mišiomis Skriaudžių šv. Lauryno bažnyčioje. Pasibaigus chorų pasirodymams, kultūros namuose renginio dalyviai klausėsi Skriaudžių kultūros centro ansamblio „Kanklės“, šiemet švenčiančio savo gyvavimo šimtmetį, koncerto. Šventė baigėsi bičiuliška agape.

-ara-

Biržai. Atvelykio sekmadienį, po šv. Mišių, Biržų šv. Jono Krikštytojo bažnyčios šventoriuje švęstos vaikų velykėlės. Mažieji bendruomenės nariai kartu su „Aušros“ vidurinės mokyklos folkloro ansambliu „Aušrela“ šoko ir dainavo, rideno margučius.

- Paskutinį balandžio sekmadienį per šv. Mišias Viešpačiui už gyvybės dovaną padėkojusi parapijos bendruomenė vėliau dalyvavo Gyvybės dienos minėjime. Parapijos jaunimo grupės „Svajonių Bažnyčia“ atstovai pasakojo apie gyvybės vertę, mokytojos Aušros Macienės vadovaujami darželio-mokyklos „Ažuoliukas“ ketvirtokai priminė lino gyvenimo istoriją, grojo Vlodo Jakubėno muzikos mokyklos jaunieji akordeonininkai, vadovaujami Vytauto Kavaliausko. Šventei pasibaigus, parapijos klebonas kun. Dalius Tubys su parapijiečiais aplankė

Paskaita apie atgailą sielovados bendradarbiams Kaune

Balandžio 25 d. Kauno katalikiškų institucijų darbuotojai, sielovados bendradarbiai turėjo galimybę klausytis vyskupo augziliario doc. dr. Jono Ivanausko paskaitos apie Atgailos sakramentą tęsinio. Per gavėnios susitikimą aptarus teologinę susitaikymo prasmę, dabar daugiau dėmesio skirta praktiniams šio sakramento šventimo aspektams. Išsamiai ir vaizdžiai ganytojas aiškino penitento veiksmus rengiantis ir atliekant išpažintį, aptarė šio sakramento teikiamus vaisius, padedančius sekti Kristų ir siekti krikščioniškojo tobulumo, bei šiandienos problemas jį švenčiant.

Pasak ganytojo, visus atgailos žingsnius turi lydėti nuoširdus žmogaus noras susitaikyti su Dievu, kitais bei pasiryžimas nebensidėti. Jis atkreipė dėmesį, jog šiuolaikinių žmonių išpažintims trūksta pasirengimo, kuris anaipatol nereiškia buhalteriskai suskaičiuoti savo nuodėmes, ir paragino naudotis Bažnyčios siūlomu sąžinės patikrinimo klausimynu pagal naująsias „Atgailos apeigas“. „Autentiškai atgailai svarbu teisingai suvokti nuodėmę kaip sukilimą, prieštaravimą Dievo valiai ir tvarkai, kito kelio pasirinkimą. Nuodėmė – tai ne impulsas, staigi reakcija, bet sąmoningai ir laisva valia pasirenkamas blogis“, – sakė ganytojas. Gilindamas gailėsčio sampratą, jis ypač pabrėžė, jog gailėtis – tai apgailėstauti, kad žmogus ižeidė mylintį Dievą, davusį jam gyvenimą, skyrusį talentus ir visą savo meilę; gailėtis reiškia ir pasiryžti daugiau nebensidėti, t. y. keisti savo gyvenimą. Be šio pasiryžimo nuodėmių atleidimas nesuteikiamas, kad ir kaip Bažnyčia būtų kaltinama atsilikimu, žmogaus ir šiuolaikinio gyvenimo nesupratimu. Uoliuosius katalikus ganytojas drąsino savo pastabomis apie tai, jog išpažintis gera būna ir tada, kai žmogus ne viską tuo metu prisimena, ką nors ne taip supranta, turi fiziologinių ar psichologinių problemų, tačiau nuoširdžiai išpažįsta ir gailisi dėl padaryto blogio.

Ganytojas taip pat kalbėjo apie šiuolaikines religinio gyvenimo deformacijas, nekrikščionišką savo gyvenimo traktavimą, keičiantį ir Atgailos sakramento supratimą. Atgailą gali apsunkinti pernelyg didelis savo intelekto, valios bei jausmų sureikšminimas, užkertantis kelią nuolankumui, Dievo valios pripažinimui bei tikriesiems Atgailos sakramento vaisiams – ne egzaltuotų jausmų antplūdžiui, bet atgautai ramybei ir suvokimui, jog didžiausia dovana yra pats Dievas, ryšys su juo, o ne tai, ką jis gali duoti. Ganytojas išpėjo apie du netinkamus kraštutinumus švenčiant Atgailos sakramentą – ypatingą savęs sureikšminimą ir sumenkinimą, kurie abu iš tiesų slepia didžiulę puikybę. „Tikras nuolankumas yra tiesa apie save: taip, Viešpatie, aš nusidėjau, gailiuosi, žadu taisytis ir džiaugiuosi, kad esu su tavimi“, – sakė vysk. J. Ivanauskas, puikybę nekart savo paskaitoje minėjęs kaip didžiausią atgailos kliūtį.

Susitikimo pabaigoje atsakęs į gausius susirinkusiųjų klausimus apie sąžinę, nuodėmes, atsakomybę už kitų daromą blogį, vysk. J. Ivanauskas pažadėjo šia aktualia krikščionims tema surengti dar vieną susitikimą.

-dalg-

ligoninėje neseniai kūdikių sulaukusių ar jų tebelaukiančias mamas. Akušerijos skyriaus medikams klebonas perdavė Katalikių moterų draugijos dovaną – trisdešimt porų megztų kojiniųčių naujagimiams.

-jb-

Kėdainiai. Balandžio 30 d., minint Gyvybės dieną, Kėdainių šv. Juozapo bažnyčioje parapijos klebonas kun. Gintaras Pūras aukojo šv. Mišias ir jų metu atskirai kiekvieną palaimino apie 300 susirinkusių vaikų ir jaunuolių. Vėliau kartu su Šeimos centro vadove Laimute Širkienė jis lankėsi Kėdainių centrinėje ligoninėje, kur buvo pasveikintos gimdyvės, įteikta mažų kojiniųčių naujagimiams. Su puokšte gėlių medikams ir vaisiais vaikams pasisvečiuota ir Vaikų skyriuje.

Kazlų Rūda. Sukako 10 metų nuo tada, kai paskutinį balandžio sekmadienį Kazlų Rūdoje pradėtos aukoti Šv. Mišios jaunimui. Susirinkusieji į pirmąsias jaunimo šv. Mišias vos sutilpo bažnyčioje. Jaunuoliai susibūrė į muzikos ir giesmių ansambliuką, patarnavo, adoravo. Praslinkus dešimtmečiui, balandžio 29 d. klebonas kun. T. Vallianas, kunigai R. Vitkovskis ir I. Plioraitis aukojo šv. Mišias, linkėdami Dievo palaimos vargonininkei ir jaunimo ansambliuko vadovei A. Pranskevičienei. Tą pačią dieną parapijos vikaras kun. Romualdas Vitkovskis aukojo šv. Mišias už krašto skautų organizacijos narius.

-vf-

KALBŲ DOVANA

Sekminės (B)

Jn 20, 19–23

Sekminės, Sekminės!... Miela, žalumynuose skęstanti, šventė. Kitados net gyvulėliai grįždavo iš ganyklų apkaišyti žaliomis beržų šakelėmis.

Bažnyčiai – tai ypatingos prasmės šventė. Dažnai ši šventė vadinama Bažnyčios gimimo diena. Pirmųjų Sekminių dieną Bažnyčia, Šventosios Dvasios vedama, išėjo į viešumą. Evangelisto Luko pirmųjų Sekminių aprašyme pasakojama apie kalbų dovaną, kurios dėka visų tautų žmonės išgirdo Bažnyčios balsą.

Sekminių šventė mus kviečia pažvelgti į didžiąją žmonijos dramą, kylančią iš Dievo ir žmonių santykių. Iš vienos pusės – maištaujantis prieš Dievą žmogus, iš kitos – Dievas, trokštantis žmogų matyti laimingą. Kiekvienas privalome padaryti lemiamą apsisprendimą: su Dievu ar be Dievo.

Pirmieji tėvai pakluso gundytojui, kuris sakė: „<...> jūs būsite kaip Dievas“ (*Pr 3, 5*). Nuo tada pašlijo žmonių santykiai ne tik su Dievu, bet ir tarpusavyje. Pirmųjų tėvų vaikai Kainas ir Abelis jau nesusikalba, ir praliejamas brolio kraujas. Toliau Biblija pasakoja apie Babelio statytojų nesusikalbėjimą. Išpuikę žmonės tarėsi: „Eime, <...> pastatykime miestą ir bokštą su dangų siekiančia viršūne“ (*Pr 11, 4*). Pasak Šv. Rašto komentatorių, Babelio bokšto pasakojimas išreiškia žmonių pastangas sukurti civilizaciją be Dievo. Toliau pasakojama, kad šis ketinimas nepavyko, nes žmonės ėmė nesusikalbėti. „Viešpats išsklaidė juos iš ten visur po žemės veidą, ir jie metė statę miestą. Todėl jis buvo pavadintas Babeliu, nes ten Viešpats sumaišė visos žemės kalbą“ (*Pr 11, 8–9*).

Ar Biblijoje aprašytas Babelio bokštas neprimena mūsų pasaulio? Pavartykime istorijos lapus. Kiek pastangų kuriant miestus, valstybes, imperijas. Kodėl niekais nueina visos pastangos sukurti vieningą žmonių bendruomenę? Kokia graži Europos sąjungos idėja! Bet, kai reikia šią sąjungą apibrėžti, suteikti jai konstitucinius pagrindus, Europos vadovai neranda bendros kalbos.

Prisiminkime savo šalį. Ar susikalba mūsų tautos žmonės? Prabėgo 16 taip sunkiai iškovotos nepriklausomybės metų. Rodos, buvo galima gyventi geriau, sąžiningiau, protingiau, dalytis teisingiau. Bet kaip tai įgyvendinti, jeigu nesusikalbame, jeigu rūpinamės tik savomis kišenėmis, užmiršdami tūkstančius vargstančiųjų, nesuduriančių galo su galu.

Šiandien Bažnyčia prisimena pirmąsias Sekmines. „Atėjus Sekminių dienai visi mokiniai buvo drauge vienoje vietoje. Staiga iš dangaus pasigirdo ūžesys, tarsi pūstų smarkus vėjas <...> Jiems pasirodė tarsi ugnies liežuviai, kurie pasidaliję nusileido ant kiekvieno iš jų. Visi pasidarė pilni Šventosios Dvasios ir pradėjo kalbėti kitomis kalbomis, kaip Dvasia jiems davė prabilti <...> Pasigirdus tam ūžesiui, subėgo daugybė žmonių. Jie didžiai nustebo, kiekvienas girdėdamas sava kalba juos kalbant“ (*Apd 2, 1–6*). Šį įvykį galėtume pavadinti didžiuoju bendros kalbos stebuklu. Petras tuomet pasakė savo garsųjį pamokslą, po kurio apsikrikštijo apie tris tūkstančius žmonių. Prasidėjo naujo dangų, remiančio bokšto statyba. Tik ne Babelio, bet Bažnyčios, kurios pašaukimas – mokyti meilės kalbos. Ši kalba bus suprantama viso pasaulio žmonėms. Nuo pat pirmųjų Bažnyčios gyvavimo dienų šia

kalba kalbės jos vaikai. Apaštalų darbų knygoje skaitome: „Visi tikintieji laikėsi drauge ir turėjo visa bendra. Nuosavybę bei turtą jie parduodavo ir, ką gavę, padalydavo visiems, kiek kam reikėjo <...> O Viešpats kasdien didino jų būrį tais, kurie ėjo į išganymą“ (Apd 2, 44. 16–47).

Bažnyčia pradėjusi savo veiklą, atkūrė vertybių skalę, kurioje pirmoji vieta besąlygiškai skiriama Dievui. Žmonių tarpusavio santykiai tampa brolių, to paties Dievo vaikų, santykiais.

Vokiečių rašytojas Gustavas Šrioderis savo knygoje pateikia tokį pasakojimą. Viename kaime gyveno doras ūkininkas Hansas. Nebuvo jis iš pamaldžiųjų, bet kartais paskaitydavo Šv. Raštą. Kartą jis skaitė skyrelį, kuriame pasakojama apie kalbų stebuklą. Paskaitęs susimąstė: kaip galėjo būti, kad įvairių tautybių žmonės suprato kalbančius apaštalus. Tą naktį jis sapnavo keistą sapną. Pats Viešpats pasirodė Hansui ir jam sakė: „Nors neesi per daug pamaldus, nors galėjai dažniau aplankyti Dievo namus, bet aš tau daug atleidžiu už tai, kad sugebėjai gražiai prakalbinti svetimtautę moterį. Prisimink Angelikos motiną, kuri mirė ant tavo rankų. Sakyk, ką tau sakė toji svetimtautė moteris, kai radai ją miške paklydusią, jau mirštančią, su kūdikiu ant rankų. „Ji manęs prašė pagalbos“. – „O kaip tu supratai, juk ji kalbėjo svetima kalba?“ – „Aš tai supratau iš jos akių“. – „O ką ji sakė prieš mirdama?“ – „Ji prašė rūpintis jo dukrele. Aš tai pažadėjau“. – „O kaip jūs susikalbėjote?“ – „Ji gailiai verkdamas rodė į savo dukrelę, taip pat į mane. O aš parodžiau į jos dukrelę ir į savo krūtinę. Ji tai suprato, nusišypsojo man ir siekė mano rankos. Aš supratau, kad ji man dėkoja. Po to ji greitai užmerkė akis ir numirė, o aš parsinešiau į namus našlaitę Angeliką ir ją užauginau“. Čia Hansas pabudo. Jam ėmė aiškėti Sekminių kalbų paslaptis. Meilė yra toji kalba, kurią supranta visi žmonės, nors kalba skirtingomis kalbomis.

Prisiminę kalbų dovaną, pamąstykite, ar mokame kalbėti meilės kalba. Pirmiausia savęs klausime, ar mokame kalbėtis su Dievu, kuris yra meilė. Ar prigludame prie jo kaip vynmedžio šakelės prie kamieno. Mokėdami bendrauti su Dievu, išmoksime kalbėtis ir su savo artimu. Jis juk leidžia savo saulei tekėti blogiesiems ir geriesiems, siunčia lietu ant teisiųjų ir neteisiųjų. Jis išmokys tave susikalbėti su visais broliais.

Sekminių šventė kiekvieną krikščionį kviečia pasitikrinti, kokioje statyboje jis dalyvauja. Jeigu tu atmeti Dievą, save keldamas viršum visų kūrinių, net viršum Dievo, dediesi prie statančių Babelio bokštą. Bet Dievas tave kviečia dalyvauti statyboje, kurios pamatus paklojo jo mylimasis Sūnus, o toliau tęsia Šventoji Dvasia.

DIDYSIS SLĖPINYS

Švenčiausioji Trejybė (B)
Mt 28, 16–20

Garsusis mąstytojas B. Paskalis, jaudamas artėjančią mirtį, atsikėlė iš lovos, atsisėdo prie stalo ir drebančia ranka užrašė savo tikėjimo išpažinimą, kuris po jo mirties buvo rastas liemenės kišenėje. Štai jo užrašyti žodžiai: „Pusė dvyliktos. Esu Dievo akivaizdoje. Tikiu. Tikiu į Dievą. Mano Dievas nėra teologų nei žemės mokytojų Dievas. Mano Dievas yra Abraomo, Izaoko ir Jokūbo Dievas: yra Apreiškimo Dievas. Mano Kristus yra Evangelijos Kristus. Tikiu jį, kaip jis save apreiškė“ (Plg. L. Tulaba. Pamokslai A. P. 247). Šiame tikėjimo išpažinime kalbama ne tik apie Dievą, bet ir apie Dievo Sūnų.

Šiandien, Švč. Trejybės sekmadienį, prisiminkime kertinę mūsų tikėjimo į Triasmenį Dievą tiesą.

Senojo Įstatymo knygoje nerandame aiškaus liudijimo apie triasmenį Dievą. Tam dar nebuvo atėjęs laikas. Juo labiau kad Izraelis buvo apsuptas galingų, pagoniškų, daugelį dievų garbinančių tautų. Triasmenio Dievo išpažinimas lengvai galėjo išsigimti į politeizmą. Vis dėlto Senojo Testamento Dievas yra gyvas Dievas, mylintis Dievas, apsireiškęs Abraomui, Mozei, kalbėjęs per pranašus. Ypač jautriai išreiškia savo tikėjimą karalius Dovydas savo psalmėse. Jis visus skatina teikti Dievui garbę: „Viešpačiui naują giesmę giedokit, giedokite jam visos šalys“ (Ps 97). „Visos šalys, džiūgaukit Dievui, jam tarnaukite linksmos, jo akivaizdon ženkit džiaugsmingai! Jis tikras Dievas, žinokit! Jis mus sukūrė, esam jo žmonės, esam jo liaudis, jo kaimenės avys“ (Ps 99).

Naujajame Testamente nuo pat pirmųjų puslapių aptinkame Švč. Trejybės asmenis. Dar Kristus nebuvo užgimęs, o šio slėpinio spindulys jau pasiekė žemę. Antai angelas apreiškia Marijai, kad ji būsianti Dievo Motina: „Štai tu pradėsi iščiose ir pagimdysi Sūnų, kurį pavadinsi Jėzumi. Jisai bus didis ir vadinsis Aukščiausiojo Sūnus“ (Lk 1, 31–32). Čia pirmą kartą žmonėms atskleidžiama, kad Dievas turi amžinąjį Sūnų, kuris iš Marijos gaus savo žmogiškąją prigimtį. Kai Marija nustebusi klausia, kaip tai įvyks, angelas ją nuramina: „Šventoji Dvasia nužengs ant tavęs, ir Aukščiausiojo galybė pridengs tave savo šešėliu, todėl ir tavo kūdikis bus šventas ir vadinamas Dievo sūnumi“ (Lk 1, 35). Šiame dangaus pasiuntinio pasveikinime ne tik atsiskleidžia įsikūnijimo slėpinys, bet ir išvardijami visi trys Švenčiausiosios Trejybės asmenys. Kalbama apie Aukščiausiąjį, apie Aukščiausiojo Sūnų, apie Šventąją Dvasią.

Antrą kartą Švenčiausioji Trejybė žmonėms apsireiškia, kai Jėzus krikštijosi Jordano vandenyse. Evangelistas Lukas rūpestingai tyrinėjęs Jėzaus gyvenimą, mums liudija: „Kai visai tautai krikštijantis, ir Jėzus pasikrikštijęs meldėsi, atsivėrė dangus, ir Šventoji Dvasia kūnišku pavidalu nusileido ant Jo tarsi balandis, o balsas iš dangaus prabilo: ‘Tu mano mylimasis Sūnus, tavimi aš gėriuosi’“ (Lk 3, 21–22). Šiame pirmajame viešame Jėzaus pasirodyme dalyvauja visa Švenčiausioji Trejybė.

Skirdamasis su apaštalais Jėzus dar kartą primena Triasmenį Dievą: „Eikite ir padarykite mano mokiniiais visų tautų žmones, krikštydami juos vardan Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios“ (Mt 28, 19).

Nuo pat pirmųjų dienų krikščioniškajame pasaulyje Trejybės tiesa laikoma kertine tikėjimo tiesa. Šv. Augustinas rašo: „Perskaičiau visus raštus, kuriuos galėjau, ir jie visi liudija tą pačią, paveldėtą iš apaštalų, tiesą, kad Tėvas, Sūnus ir Šventoji Dvasia yra vienodi dievyse“.

Krikščionių religinėje praktikoje matome įvairumą, kylantį iš bendravimo su vienu ar kitu asmeniu. Kartais mums patiems neaišku, į kurį asmenį labiau dera kreipti savo pamaldumą? Atsakymas čia vienas: visi trys Asmenys yra pasirengę atsiliesti atpirtam žmogui. Pamaldumas vienam ar kitam asmeniui gali priklausyti ir nuo amžiaus, ir nuo pašaukimo, ir kitų aplinkybių. Tarkime jaunuolis turi gerą tėvą, kurį myli ir gerbia. Suprantama, kad jis jaus didesnę pamaldumą savo dangiškajam Tėvui. Jis su meile kalbės „Tėve mūsų“ ir pasitikės savo dangiškuoju Tėvu, be kurio plaukas nekrinta žemėn.

Ruošdamasis palikti pasaulį Kristus žada Šventąją Dvasią: „Globėjas – Šventoji Dvasia, kurį mano vardu Tėvas atsiųs, – jis išmokys jus visko ir viską primins, ką esu jums pasakęs“ (Jn 14, 26). Mūsų įžymusis tiesos ieškotojas St. Šalkauskis jautė didelį pasitikėjimą Šventąja Dvasia. Jis manė, kad Šventosios Dvasios globa ir parama ypač reikalinga mūsų dienų žmogui, ieškančiam sau dvasinės atramos.

Vis dėlto tiesiausias mūsų kelias į Dievą yra per Dievo Sūnaus asmenį, kuris pats tapo žmogumi, įsikūnijo ir nepakartojamu būdu atskleidė mums Dievo meilę. Kai Pilypas Jėzų prašė parodyti Tėvą, Jėzus atsakė: „Jau tiek laiko esu su jumis, ir tu, Pilypai, vis dar manęs nepažįsti! Kas yra matęs mane, yra matęs Tėvą!“ (Jn 14, 9). Iš tiesų Dievas pasirinko tobuliausią būdą save apreikšti savo mylimiems žmonėms. Dievo Sūnaus asmenyje prieš akis turime ne tik Antrąjį Trejybės asmenį, bet ir tobuliausią žmogų, žavintį savo kilnumu ir šventumu. Kur galėtume rasti kilnesnį, labiau vertą sekti idealą? Savo dieviškąja asmenybe jis daugybei tikinčiųjų tampa gyvenimo įprasminimu. Gyvendamas žmogišką gyvenimą, kalbėdamas žmonių žodžiais, jis mums tapo ir kelias, ir tiesa, ir gyvenimas. Kas šį kelią suranda, suranda viską. Ypač į glaudžius santykius su juo sueiname dalyvaudami jo Eucharistinėje puotoje, priimdami jo kūną ir kraują.

Nesvarbu, prie kurio Švč. Trejybės asmens besiglaustume, artėtume prie visų trijų asmenų – Tėvo ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios. Jie visi yra viena.

Jau praėjo 2000 metų, kai pirmą kartą žmonijai buvo apreikštas Švč. Trejybės slėpinys, bet himną Švč. Trejybei gieda visi amžiai, visas kosmosas, visi gyvieji ir negyvieji tvariniai, žmonės ir angelai. Himną Trejybei gieda visa matoma ir nematoma Kristaus Bažnyčia.

Parengė V. S.

Kardinolas Christoph Schönborn

Apie pasaulio, kuris „netobulas“, sukūrimą

(penktoji katechezė iš ciklo „Kūrimas ir evoliucija“)

I.

1957–1958 m. žiemą poetas ir rašytojas Reinholdas Schneideris praleido Vienoje. Tai buvo jo paskutinioji žiema. Per keturis ar penkis Vienoje praleistus mėnesius 55 metų amžiaus poetas rašė dienoraštį. Jau sunkiai kentėdamas, slegiamas gilios depresijos, Reinholdas Schneideris iki savo mirties per 1958 m. Velykas vis rašė apie gamtos baisybes, jos nesuvokiamas žiaurības, apie „ėdimo bei tapimo suėstam procesą“ (*Winter in Wien*, Freiburg, 1958, 184), tačiau kartu ir apie beprasmiškai baisų žmogaus pasaulį, kupiną kančios, karo ir bedugnio piktumo.

Galbūt sergantis, depresuojantis poetas prarado tikėjimą, nacių laikais teikusį atramą tokiai daugybei žmonių? Galbūt jis grįžo prie tragiško požiūrio į pasaulį, kuris jam buvo būdingas iki jo atsivertimo į katalikų tikėjimą? Jo apmąstymai, su neviltimi besiribojantis bejėgiškumas šios pasaulio žiaurumo akivaizdoje verčia suabejoti tikėjimu į gerą Kūrėją, jo prasmingu planu, gerumo kupina apvaizda.

1. Apsilankęs gamtos istorijos muziejuje, Reinholdas Schneideris pastebi: „Tik pereikite kartą per gamtos istorijos muziejų – Dievas čia lygiai arti ir toli. Neįmanoma jo neigti reginti šį neaprepiamą pavidalų pasaulį, šį baisų išradimų gausumą, neigti matant absurdišką dinosauro – beprasmiškumo, gyvybinės valios, kuri neįstengia gyventi, architektūrą; Japonijos krabų, ilgakojės meilės porėlės iš pragaro, niūrias vaiduokliškas formas; aštuonkojį, kuris, jei teisingai prisimenu, Hamburgo akvariume lankytojų pramogai buvo suleistas į akistatą su milžinišku langustu. Susitikimo eiga buvo pribloškianti: aštuonkojis apglėbė priešininco žnyplės, sutraiskė jas ir išsiurbė gyvybę iš kiauto. O jūros žvaigždė pralaužia moliuskų kiautus, įkiša vidun žarnelės pavidalo skrandį ir išgeria viską iš ten kaip iš kiaušinio. Jau nekaltant apie ryklius, puolančius vėplius iš šono, apie ruonių bei delfinų bejėgiškumą ir milžiniškų medūzų grumtynes su banginiais, apie varlę, iš kurios, stovinčios vertikaliai kaip žmogus, vidų išsiurbia ją apsivijusi dėlė...“

2. Kodėl geroje kūrinijoje yra parazitų ir kodėl jų veiktas toks neišivaizduojamai žiaurus? O gal tai tik išivaizduojame ir todėl suvirpame iš pasibaisėjimo? Galbūt „gamta“ tokia ir yra – be pasigailėjimo, be atjautos, pasak Schneiderio, „besisukantys pragarai“? Dar pasiklausykime jo: „Reikia melstis, net jei negali. Man visai lengva melstis už kitus – kunigus, tyrinėtojus, politikus, tautas, kūriniją, žemę, pirmiausia, supran-

tama, už ligonius ir mirusiuosius; taip tyliai patvirtinamas mįslingas sąryšis. Tiesiog jaučiu didelį to poreikį; būtent tai mane palaiko, kasryt šaukia į bažnyčią. Melstis už save negaliu. Ir Tėvo veidas visiškai aptemo. Jis virto griaušančiojo, žudančiojo kauke; net negaliu sakyti ‚Tėve‘... Tik pasiskaitykime skyrių apie parazitus... Tik prisiminkime kasdienes, jau dažnai pasakotas istorijas apie kai kurių paukščių viduriuose gyvenančius parazitus, kurių kiaušinėliai per išmatas patenka į sraiges; šiuose gemalai išauga į žarneles, prasiskverbiančias į čiuptukus; čia jos sukelia patrauklų spalvų žaismą bei tokį pat judėjimą; tai privilioja paukščius, kurie čiuptukus nutraukia; taip parazitai vėl sugrįžta į savo buveinę. O sraigėms čiuptukai vis atauga ir vis vėl nuplėšiami. Sraigė tėra griovėjų, griaušančių ją ir paukščius, gamintoja. Be nesuskaičiuojamos daugybės griovėjų, nesinaudodamas jais, negalėtų egzistuoti joks aukštesnysis organizmas, be jų savęs išreikšti negalėtų nė dvasia. Ir kas dabar yra meilė ir grožis? Reikia didžiausių pastangų, kad jų niekada nepažeistum?“ (ten pat, 119–120).

Pavyzdžių, deja, galima pateikti be galo. Kas nėra girdėjęs apie „maldininkę“ [toks vabzdys – *red.*], kuri per apvaisinimą patinėlių suėda gyvą? Kur čia „*intelligent design*“ [protingas planas – *red.*]? Kur geras ir mylintis Kūrėjas, galintis apie savo kūriniją pasakyti, jog ji gera?

3. Ką galiausiai turėtume pasakyti apie niekada nesibaigiančią žmogaus kančių grandinę? Savo žiemos dienoraštyje Reinholdas Schneideris pasižymi tai, ką vieną dieną, „vartydamas laikraščius“, iš viso yra perskaitęs apie beprasmiškai atsitiktines nekaltų vaikų kančias. „Aiškiausiai absurdas aikštėn iškyla tarp laiko įvykių; negaliu jų neišvardyti: Olandijoje keturmetė mergaitė buvo gydoma radioaktyvia medžiaga; adatos smaigalys nulūžo ir liko nepastebėtas stirksoti; iš sergančio vaiko sklinda užteršimas, kurį narsi Haanschotenų šeima iš savo namelio gena lauk putomis; užterštas ir sodas bei pro jį vedantis kelias į mokyklą. Vienoje, gydytojo kabinete, ištraukus dantį, nuo šoko miršta aštuonmetis; Ouklende, Kalifornijoje, teismas išteisino dviejų vaikų tėvus, paskiepijusius juos *salkserum* vakcina, sukėlusia nepagydomą paralyžių ir stuburo iškrypimą; netoli Bario mirė keturi vaikai, sveikatos apsaugos tarnybos nurodymu paskiepyti iki tol nenaudota vakcina nuo difterijos, o dar penkiolika gydomi ligininėje. Miuncheno universitetinėse klinikose seselė per neapdairumą mergaitei vietoj narkotizuojančios priemonės išvirkštė benzino; pacientė mirė. Visa tai, vartant laikraščius, galima perskaityti vieną ir tą pačią dieną“ (ten pat, 126–127).

Galėčiau dar ilgai jums skaityti apie panašius dalykus. Daugybėje laiškų, kuriuos gavau pastaraisiais mėnesiais, dažnai klausama: kaip tokių absurdiškų atsitiktinumų kupiname pasaulyje jūs įžiūrite protingą kūrimo planą? Kaip pavyzdį norėčiau pacituoti du laiškus.

Vienas genetikos bei vystymosi biologijos profesorius neseniai man parašė: „Kas kada nors aplanko nepagydomų vaikų namus ir ten, pavyzdžiui, pamato vegetuojančius hidrocefalijos išstiktus vaikus su kaip balionas išsipūtusiomis kaukolėmis arba vaikus be akių – su tuščiomis akiduobėmis, – tam sunku patikėti *intelligent design* hipoteze“.

Vienas medicininės kompiuterijos profesorius praėjusį rudenį man parašė štai ką: „Anksčiau evoliucijos tema man nebuvo labai aktuali... Tačiau jau trejus metus ... išsamiai domiuosi ir bioinformatika. Neišvengiamai tenka gana rimtai pasigilinti į genomo tyrimus. Šiandien visą genomą jau galima pamatyti per kiekvieną asmeninį kompiuterį. Jei anksčiau galvojau: „kūrinija gerai sutvarkyta, ir visa netvarka tėra nuokrypa nuo šios tvarkos‘..., tai dabar, matydamas visiškai neplanuotus žingsnius, labai greitai susidariau visiškai priešingą įspūdį: kūrinija veikia atrodo kaip neplanuotų žingsnių sanauja, ir mes tematome tik tuos ‚produktus‘, kurie išgyveno (ir pasižymi tam tikru funkcionalumu). Todėl šie (kai kurių aiškintojų) vadinami ‚planingai sukurtais‘. Tai tas pat, kas, laimėjus azartiname lošime, tą laimėjimą pavadinti planingos strategijos rezultatu... Argi tai įtikinama? Žinoma, visada galima pasakyti: ‚tai, tiesa, atrodo neplaninga, tačiau tik todėl, kad nesuprantame už to slypinčio plano...‘ Ir šį argumentą mielai laikyčiau teisingu.

Tačiau, gerbiamas Kardinole, pats kada nors ... meskite žvilgsnį į genomą! Pasižiūrėkite, kaip ten viskas vyksta. Jis panašus į daugkart gerintą miestą, kai ant griuvėsių priduriama šis tas naujo. Teisingos ir neteisingos kopijos įterpiamos tinkamose ir netinkamose vietose, iš dalies teisinga kryptimi, iš dalies atvirkščiai: joks technikas niekada neplanuotų tokio chaoso. Iš tiesų, visa tiesiog atrodo kaip ‚planavimo priešybė‘.

Mane, krikščioni, tai iš pagrindų sukrėtė, juk iki tol tiesa laikiau kaip tik tai, kas priešinga... Mano akimis, tai rodo ..., jog Dievas, kad visa tai sukurtų, naudojosi evoliucija. Bet čia ir glūdi tikroji problema: kaip gailėtingas Dievas gali leisti šiuos baisius bandymus ir klystkeliuos, tūkstančius mirčių, ir tai dar laikytina jo planingo kūrimo priemone? Tai prieštarauja paplitusiam Dievo paveikslui, kurį esame gavę (per Bažnyčią)... Pats laikas atidžiau pažvelgti į pasaulį, kurį sukūrė Dievas, kad atrastume, kaip iš tikrųjų jis jį sumanė. Manau, jog to iki šiol niekas nežino“.

II.

Užtenka klausimų. Ar yra atsakymų? Pasakysime iš anksto: atsakymas į klausimą dėl blogio, kančios, jų kilmės ir santykio su Dievo bei jo kūrinijos gerumu, dėl Dievo plano ir apvaizdos negali būti skubotas. Katalikų Bažnyčios katekizme apie tai štai kas teigiama:

„Jei Dievas, visagalis Tėvas, darnaus ir gero pasaulio Kūrėjas, rūpinasi visais savo kūriniais, kodėl egzistuoja blogis? Į šį įkyrų ir neišvengiamą, skaudų ir slėpinį klausimą skuboto atsakymo nepakanka. Atsakyti į šį klausimą gali krikščionių tikėjimas kaip visuma: kūrinijos gerumas, nuodėmės drama, kantri Dievo meilė, pasitinkanti žmones sandoromis, atperkančiu Jo Sūnaus įsikūnijimu, Šventosios Dvasios atsiuntimu, Bažnyčios subūrimu, sakramentų jėga, galiausiai pašaukimu į laimingą gyvenimą. Kūriniai iš anksto kviečiami priimti šį pašaukimą, kurį jie tačiau gali iš anksto – tai gąsdinantis slėpinys – ir atmesti. Krikščioniškojoje žinioje nėra nė vieno elemento, kuris bent iš dalies neatsakytų į blogio klausimą“ (KBK, 309).

Su šiuo klausimu intensyviai grūmėsi šventasis Augustinas: „Klausiau, iš kur blogis, tačiau išeities neradau“ (*Confessiones*, 7, 7, 11). Po ilgo ieškojimo ir kai kurių aplinkkelių bei klystkelių jis atsakymą surado tik tada, kai surado tą, kuris vienintelis nugalėjo blogį, nuodėmę ir mirtį (plg. ten pat, 385).

Krikščioniškosios patirties šimtmečiai labai aiškiai rodo viena: juo giliau esame paimami į begalinį Dievo slėpinį, juo gyvesnė bendrystė su Kristumi, Atpirkėju, juo artimiau pažįstame Šventąją Dvasią – juo aiškesnis blogio pasaulyje klausimas. Juo labiau Dievo pajauta išblėsta, juo mažiau suprantamas blogis. Jis tampa beprasmiu papiktinimu, kurio akivaizdoje gali pulti arba į nevilgtį, arba į neigimą. Ivanas Karamazovas Dostojevskio romane puola maištauti. Matydamas vaikų kančias, Ivanas daro išvadą, kad pasaulis ir istorija absurdiški. Jis nori gražinti „įėjimo bilietą“. Dievo, leidžiančio tai beprasmiškai kentėti, jo akimis, negali būti. Pats Dostojevskis galynėjasi su klausimu, ar į ateistinius argumentus, paremtus baisia nekaltųjų kančia, apskritai įmanoma atsakyti, nurodydamas, jog gali pavykti parodyti atsakymą tikta pakeitus žiūrėjimo kampą, perspektyvą. Vien argumentais to padaryti neįmanoma. Atsakymą į Ivano ateizmą iš protesto Dostojevskis apmetą Zosimos personažui. Ne argumentais galiausiai galima įtikinti, kad šio pasaulio blogis nėra tiesiog beprasmis absurdiškumas. Visada būta žmonių, kurie buvo gyvi įtikinami atsakymai. Toks „gyvas atsakymas“ į kančios ir blogio pasaulyje iššūkį buvo, pavyzdžiui, Motina Teresė.

Vis dėlto turime ir argumentuoti. Protas nori suprasti, suvokti, kokia blogio pasaulyje priežastis. Didžiosios krikščioniškosios mąstymo tradicijos atsakymas toks gilus ir apgalvotas, kad tiesiog neatidėliotinai būtina su juo geriau susipažinti. Katalikų Bažnyčios katekizmo 309–311 skyreliuose sutrauktai pateikiami svarbiausi dalykai. Norėčiau pamėginti tai šiek tiek pristatyti.

Geriausiasis iš pasaulių?

Pradėkime nuo dažniausios prieštaros Kūrėjo ir jo plano, jų vairavimo ir apvaizdos atžvilgiu: „Kodėl Dievas

nesukūrė pasaulio tokio tobulo, kad jame negalėtų būti jokio blogio?“ (KBK, 310).

Vis pastebiu, kad šis giliai įsirežęs nesusipratimas labai paplitęs: jei Dievas sukūrė šį pasaulį, tai jis jį galėjo sukurti tik visiškai tobulą. Kiekvienas pastebimas trūkumas atrodo kalbą „protingo Kūrėjo“ ir protingo plano nenaudai. Toks pavyzdys yra „maišatis“ geneti- niame kode. Tada paprastai sakoma: joks protingas inžinierius taip mašinos nekonstruotų. Tiesiog klasi- kinis tokio argumentavimo pavyzdys yra žmogaus akis. „Kaip naiviai tikintis sukūrimą“ pasakyčiau: tai nesuvokiamai įstabus darbas, verčiantis Kūrėju stebė- tis. Jokiu būdu, teigia evoliucijos specialistai: nė vie- nas optikas nekonstruotų objektyvo, linzės, atspindžio taip, kokia dabar yra žmogaus akis. Prieš imdamasis už visa to slypinčio nesusipratimo, „trumpas kontrar- gumentas“: gali būti, kad žmogaus akis galėtų būti sukonstruota geriau. Tačiau būtent šios „konstrukci- jos“ dėka galime būti optikai, inžinieriai ir daug kas kita, maža to, galime išgyventi regėjimo stebuklą, net jei ir pasitaiko defektų (aklumo). Be to, nepaisant viso techninio galėjimo, niekas neįstengia sukonstruoti funkcionuojančios, gyvos žmogaus akies.

Bet pažvelkime dabar į klausimo esmę: ar Dievas, jei yra Kūrėjas, turi sukurti tobulą, be trūkumų pasaulį. Ar alternatyva tėra arba tobula kūrinija, arba pasaulis kaip grynas atsitiktinumo produktas? Ar galėjo, ar tu- rėjo Dievas, jei yra Kūrėjas, sukurti visais atžvilgiais jau gatavą pasaulį, kur visa nuo pradžių turi tobulą pavidalą, yra nekintamai įgyvendinta?

Jei turėjo būti taip, kad sukūrimas būtų pradžia, lydi- ma tapsmo, galiausiai pasiekiančio tikslą, tai šitai reikš- tų, kad Kūrėjas tuo, ką sukūrė pradžioje, davė pradžią keliui, kuriuo pasaulis tebežengia ir kurio tikslas dar nepasiektas. Toks pasaulis būtų kupinas nuolatinio tapsmo. Tačiau tai taip pat reiškia nuolatinį praeina- mumą. Mat niekas, kas materialu, kas atsiranda, tam- pa ir rutuliojasi, vietoje nestovi. Tai ir vėl išnyks. Bet šitai neišvengiamai lemia, kad „tapsmo pasaulyje“ bus ir žlugimo, griovimo bei mirties. Katalikų Bažnyčios katekizme tai taip formuluojama: „Būdamas be galo galingas, Dievas visuomet galėtų sukurti ką nors ge- resnio. Vis dėlto be galo geras ir išmintingas Dievas laisvai panoro sukurti pasaulį, kuris *keliautų* į galutinį tobulumą. Toks tapsmas pagal Dievo planą vyksta vie- noms būties formoms atsirandant, o kitoms išnykstant, tą, kas tobula, lydint tam, kas mažiau tobula, vieniems kylant, kitiems yrant. Kol kūrinija neatbaigta, tol kartu su fiziniu gėriu egzistuos ir fizinis blogis“ (310).

Pirmiausia pasidomėkime „fiziniu blogiu“. Diskusi- joje apie sukūrimą ir evoliuciją jam tenka didesnis vaid- muo negu moraliniam blogiui, kurio pasitaiko tik su- kurtosios laisvės srityje, tai yra tarp žmonių ir angelų. Apie tai kalbėsiu kitoje katechezėje.

Ar tai, jog „Dievas matė, kad tai yra gera“, suderinama su visame gyvajame pasaulyje viešpataujančiu dė- niu „ėsti ir būti suėstam“?

Pamėginkime prie atsakymo priartėti trimis žingsniais.

a) „*Visa, kas yra, yra gera*“

Be tam tikros „pamatinės metafizinės išvalgos“ prie atsakymo priartėti negalėsime. Šis pamatinis metafizi- nis teiginys štai toks: „*Visa, kas yra, yra gera, nes yra*“.

Gera būti. *Visa, kas yra*, iki visų kitų apibrėžčių bei savybių pirmiausia turi šią – būti. Gamtos mokslas visada susiduria su savybėmis: dydžiu, kiekybe, ko- kybe, kilme, vieta, laiku. Tačiau dabar mes žvelgiame į tai, kas visas savybes bei apibrėžtis remia, į tai, kad visa, kas yra, turi būties. Ir tai yra gera! Tačiau dabar svarbus patikslinimas: Dievas viskam davė būties. Tuo tikime. Bet tai nereiškia, kad visa, kas yra, jau todėl yra „geriausia“. Dievas galėjo sukurti ir geresnį pasaulį (plg. Tomas Akvinietis, *Summa Theologica* I, 25, ad 1). Jis tai būtų galėjęs padaryti, jeigu būtų norėjęs. Ir ar jis to neturėjo padaryti, jei galėjo? Čia iškart imame pik- tintis: Kodėl jis, jeigu gali, nesukūrė geresnio, teisin- gesnio, meilės kupinesnio pasaulio? Galbūt jis tiesiog per silpnas sukurti geresnį, planingesnį pasaulį? Gal pasaulis jam „išsprūdo iš rankų“? Gal jis neturėjo pa- kankamai jėgos? O gal vis dėlto yra taip, kad viskas rutuliojasi atsitiktinai, be prasmės ir tikslo? Be Kūrėjo?

b) *Visa, kas yra, yra gera, bet ribota*

Mums gali padėti palyginimas. Pasakojama, jog Mike- landželas, užbaigęs savo „*Možę*“, sviedęs į jį plaktuką tardamas: „*Tad prabilk gi!*“ Joks meno kūrinys, kad ir koks tobulas, negali išreikšti bei išsemti visko, ką kūrė- jas turėjo širdyje ir galvoje. Jis visada tebus ribota iš- raiška, ribojama materialaus karkaso, visada nubrė- žiančio tam tikrą ribą visoms idėjoms, ribota jau tuo, kad kūrinys visada tėra atšvaitas to, ką menininkas mato savo kūrybinėje intuicijoje.

Palyginimu norima pasakyti, jog visi kūriniai yra geri, bet riboti. Nė vienas neįstengia iki galo išreikšti kūrėjo. Net jei pasaulis būtų dar daug geresnis, tobulesnis, jis niekada neprilygtų Dievo šlovei. Jis visada liktų tik Kūrėjo didybės atšvaitas. Jis niekada negali tos didy- bės tobulai atspindėti ne tik dėl to, kad visi kūriniai riboti, bet ir dėl to, kad jie apimti tapsmo: prasideda, rutuliojasi, baigiasi.

Niekada nesibaigiantys debatai dėl *intelligent design*, ma- tyt, todėl sukasi ratu, kad šiandien, kalbant apie *design* ir *Designer*, spontaniškai galvojama apie „dieviškąjį Inži- nierių“, apie savotišką visažinį techniką, kuris, kadangi pats yra tobulas, turi gaminti visiškai tobulas mašinas. Manau, jog čia glūdi tokios daugybės nesusipratimų,

įskaitant ir *intelligent design* mokyklą Jungtinėse Valstijose, giliausioji priežastis. Dievas yra ne laikrodžių gamintojas, ne mašinų konstruktorius, bet prigimčių Kūrėjas. Pasaulis nėra laikrodis, milžiniška mašina, megakompiuteris, jis, pasak Jacques'o Maritaino, yra *une république de natures* („prigimčių respublika“; *Reflexions sur la nécessité et la contingence*, in: *Raison et raisons*, Paris 1947, 62).

Norėdami prasmingai kalbėti apie Kūrėjo *design*, turėtume susigražinti prigimties sąvoką, daug kur prarastą ir pakeistą technicistinio-mechanistinio požiūrio į gyvybę.

Dievas kuria „prigimtis“, „prigimčių respublika“, tai yra: kūrinijoje pirmiausia egzistuoja *juein* (*phyein*), augimas ir tapsmas su visais savo ieškojimais apgraibomis, bandymais, nesėkmėmis ir proveržiais, su savo sinergija ir kovomis, su savo nesuvokiamu švaistūniškumu bei netikėtais pašaliniais padariniais – sėkmingais ir nevykusiais.

Bet pirmiausia egzistuoja tai, kas yra nepamainoma „prigimčių“ savastis: jų savarankiška veikla, „įdiegta“ jiems Kūrėjo ir leidžianti joms savo jėgomis augti bei veikti taip, kad jos pasiektų savo tikslą, ne kaip primestą „iš šalies“, bet kaip kylantį iš savosios prigimties. Kiekvienas gamtoje atrodo tiksliai žinas, ką turėtų daryti. Pasak šventojo Tomo Akviniečio, „prigimtis“ yra „vidinis pradas“, kurio dėka visa daro tai, kas atitinka prigimtį. Šį pradą jis kildina iš *ars divina*, Kūrėjo, suteikiančio kūriniams gebėjimą patiems skleisti bei formuotis, meno (plg. Tomas Akviniėtis, *In Physicorum*, 2 knyga, lec. 14, n. 8).

Tačiau grįžkime prie švaistūniškumo gamtoje klausimo. „Pušis per savo dažnai daugiau kaip šimtą metų trunkantį gyvenimą subrandina tonus sėklų, iš kurių galiausiai sėkmė nusišypsos tikrai vienai, kai vėjas nulaš seną medį ir atvers gyvenamąją erdvę naujam. Iki tol medis bus teikęs tikrai maistą paukščiams, šernams ir vabzdžiams“, – taip rašo man anksčiau cituotasis genetikas bei reiškia nuomonę, jog šis „perprodukcijos principas“ ir su juo susijęs naikinimas „negali būti šlovingas Dievo veikimo puslapis“. Kodėl gi ne? Inžinieriaus akimis, toks principas prieštarauja techniniam tikslingumui paremtam racionalumui. Bet ar tai prieštarauja gyvybės gyvastingumui ir kūrybiškumui? Toks besaikis švaistūniškumas neabejotinai susijęs su išgyvenimo sau laidavimu, tačiau kartu yra to, kas gyva, bruožas todėl, kad gyvybė, nors ir netobula bei neamžina, yra Kūrėjo neišsemiamo gyvumo atšvaitas.

c) „Jis matė, kad tai yra gera“ – ir blogis?

Į svarbiausią klausimą: „unde malum“ (Augustinas), „iš kur blogis?“, žinoma, dar neatsakyta. Tai, kad kūrinijoje gera, bet netobula, tikėkimės, galime įžiūrėti. Bet kodėl tiek daug tariamai beprasmių griovimo ir žiaurumo?

Neseniai vėl patyrėme, kokia smurtinga, griaunanti gali būti „gamta“: žemės drebėjimai, pavyzdžiui, toks, koks 2004 m. gruodžio 26 d. įvyko prie Indonezijos pakrantės, beregint gali sukelti milžiniškus sugriovimus. 9 balų pagal Richterio skalę jis prilygo 23 000 atominių bombų galiai – taip perskaičiau viename moksliniame pranešime.

Tačiau kad ir koks galingas buvo šis kontinentinių plokščių judėjimas, žemės planeta, mūsų gimtoji buveinė Visatoje, jo beveik nepajuto. Žemės sukimasis sulėtėjo tik dviem milijoninėmis sekundės dalimis. Jūros dugne įvykusio žemės drebėjimo sukulto cunamio padariniai buvo baisūs, tačiau, kita vertus, toks žemės aktyvumas tėra atvirkščioji gyvybei mūsų planetoje būtinos sąlygos pusė. Be „plokščių tektonikos“, tai yra be plokščių, sudarančių žemės plutą, mobilumo žemėje nebūtų gyvybės. Specialistai teigia, jog tai viena iš sąlygų, kad žemė milijardus metų galėjo išlaikyti stabilią vidutinę temperatūrą, be kurios nebūtų galėjusi vykti jokia evoliucija (Peter Ward – Donald Brownlee, *Unser einsame Erde*, Berlin 2001, 223–254; angl. *Rare Earth*, New York 2000). Žemė yra vienintelė Saulės sistemos planeta, turinti tokią lanksčią geologinę struktūrą. Ji taip pat yra vienintelė vieta, kur galėjo išsirutulioti aukštesnių formų gyvybė.

Taigi stovime priešais paradoksą: tai, kas sukelia žemės drebėjimus ir visada atneša daug aukų, kartu yra viena iš sąlygų, kad mes ir visos sudėtingesnės gyvos būtybės apskritai galime šioje žemėje egzistuoti.

Ką tai mums sako? Marco Bersanelli, italų gamtos tyrinėtojas, apie tai rašo: „Mūsų egzistencijai suniokoti užtenka nedidelės bangos vandenyne ar vos juntamo dvelktelejimo į mūsų planetos odą. Tokie reiškiniai rodo pasaulio, kurį kasdienybėje laikome savaimu suprantamu, trapumą ir gležnumą. Normali Visata toli gražu nėra rami gyvų būtybių knibždanti jūra; tai veikiau bekraštė tylinčių platybių dykuma arba išlaisvintų neatremiamų jėgų siautėjimas. Netoli sprogusi supernova galėtų mus per akimirksnį visiškai sunaikinti, tačiau tas pats sproginimas tolimoje praeityje pateikė mums ir kiekvienam organizmui esminius elementus, kaip antai anglį ir deguonį. Gyvybė žemėje egzistuoja puikiai apsaugotoje, nuostabiai atrinktoje nišoje, kur naudojami visos kosmoso istorijos produktai“.

Po cunamio būdavo vis sakoma: kaip galėjo Kūrėjas tam leisti įvykti? Niekada, deja, negirdėjau sakant: kaip galėtume Kūrėjui padėkoti už tai, kad jis padovanojo mums pasakiškus Phuketo paplūdimius? Jie atsirado per tą pačią žemės istoriją kaip ir cunamis. Gyvename nuostabioje planetoje, tačiau joje kartu viskam iškilusi ir grėsmė, o mūsų gyvenimas joje mums patikėtas „iki pašaukimo“.

Kas galioja didelių dalykų tvarkai, galioja ir mažiausių. Medicininės kompiuterijos profesorius, kurį pradžioje

citavau, leido man artimiaus susipažinti su savo kerinčiu darbu. Neįsivaizduojamai sudėtingi genomo procesai, sąlygojantys gyvybę, visas gyvybės formas, mąslų tyrinėtoją pribloškia. Kodėl tas palinkimas į klaidas? Kodėl egzistuoja apsigimimai kaip žalingų mutacijų padariniai? Minėtasis profesorius Wolfgangas Schreineris mano, jog apie *successful design* („nusisekusį planą“) galima kalbėti, nes išgyvenusiems jis nusisekė. Tačiau matant daugybę galimų klaidų šaltinių, jo negalima laikyti rūpestingu (*careful design*) ir atjaučiančiu (*compassionate design*). Baigdamas jis pareiškė: „Iš *intelligent design* reikėtų, tiesą sakant, tikėtis visko“, būtent, kad jis būtų *successful, careful* ir *compassionate*.

III.

Pamėginsiu nurodyti dvi atsakymo ieškojimo į šiuos klausimus kryptis:

1. Blogis yra didelis, baisus ir nenuneigtinas. Tačiau gėris vis dėlto visada didesnis ir galingesnis. Tai absoliučiai tikra. Blogis visais savo pavidalais visada yra gėrio trūkumas, defektas, galintis būti didelis ir baisus, tačiau galiausiai niekada ne didesnis už gėrį, kurį iškreipia ar atima. Tai rodosi jau mažiausių dalykų srityje: genetiniai defektai gali sukelti baisesius apsigimimus. Tačiau jie visada tik išimtis. Stebėtina, kad šis neapsakomai sudėtingas genomo aparatas apskritai funkcionuoja, ir dažniausiai net puikiai ir labai tiksliai.

2. Vis dėlto neįgalus vaikas, net jei vienas iš 1 000 sveikų, juk yra nepakartojama būtybė su savuoju ir savo tėvų bei seserų ir brolių likimu. Kodėl Dievas leidžia tam įvykti? Venkime „lėkštų“ atsakymų. Į klausimą „Kodėl?“ tėra vienas atsakymas – solidarumas. Tas neįgalus vaikas galėjau būti ir aš. Jis turi tą pačią žmogišką būtį ir tą patį kilnumą kaip ir aš. Jis yra gyvas kvietimas man: būk man toks, kokie norėtum, kad būtų kiti tavo atžvilgiu, jei būtum mano padėtyje. Kiek daug meilės tokiu skausmingu būdu yra atsiradę pasaulyje!

Galiausiai lieka slegiantis Reinholdo Schneiderio klausimas, kodėl blogis taip beprasmiškai smogia. Jokio *design* čia neįmanoma įžiūrėti. Veikiau – prasmės ir plano griovimą. Biblija žino, kad „visa kūrinija iki šiol tebedūsauja ir tebesikankina“ (Rom 8, 22). Ji sužeista, paženklinta blogio. Ji ne tik „pajungta tuštybei“ (Rom 8, 22). Atrodo tarsi viršų būtų paėmusi „pavergėjo valia“. Bet jai taip pat duotas pažadas: „Kūrinija bus išvaduota iš pragaišties vergovės ir įgis Dievo vaikų garbės laisvę“ (Rom 8, 21). Ši visa kūrinija ilgesingai laukia, „kada bus apreikšti Dievo vaikai“ (Rom 8, 19). Apie žmogų kaip „kūrinijos viršūnę“ ir apie radikalią kritiką tokio tikėjimo atžvilgiu kalbėsime kitoje katechezėje, o dar vėlesnėje – apie Kristų, Atpirkėją, kuriam kūrinijos kančios baigiasi ir kuris yra naujos kūrinijos pradžia ir tikslas.

Apie žmogų kaip „kūrinijos viršūnę“

(šeštoji katechezė iš ciklo „Kūrimas ir evoliucija“)

„Tikintieji ir netikintieji beveik vieningai sutaria, kad viskas žemėje turi būti palenka žmogui, kaip centrui ir viršūnei“. Taip pareiškė Vatikano II Susirinkimas savo pastoracinėje konstitucijoje *Gaudium et spes* (12). Ar tokia pozicija po keturiasdešimties metų dar apginama? Ar iš tiesų visa šioje žemėje orientuota ir orientuotina į žmogų? Ar toks turėtų būti tikinčiųjų požiūris? (Jis toks ir yra!) Ar tam pritaria ir netikintieji?

Vieningo sutarimo, kad žmogus yra „kūrinijos viršūnė“, kaip čia numano Susirinkimas, atrodo iš viso nėra. Juk tai taip pat reikštų, jog evoliucija, atvedusi prie žmogaus, turi tikslą ir, vadinasi, yra kryptingas procesas, atitinka planą, ketinimą, *design*, kad žmogaus atsiradimas yra kryptingo, vadinasi, planingo, o ne vien atsitiktinio proceso padarinys. Mes ir vėl atsiduriame šiandienų debatų sukuryje!

Žmogus – kūrinijos viršūnė: šiandien daugeliui tai skamba kaip pasipūtėliškas žmogaus savęs pervertinimas. Dažnai tenka skaityti ir girdėti: jei tikėjimas žmogų iškelė aukščiau visų kitų gyvų būtybių, tai mokslas vėl nustūmė jį nuo jo aukštos pakylės. Jau tapo beveik stereotipiška kalbėti apie „tris didžius pažeminimus“, kurių žmonija susilaukė iš mokslo. Žinomas elgesio tyrinėtojas Anatalis Festeticsas apie tai rašo štai ką:

„Pirmasis pažeminimas atėjo iš Koperniko Krokuvos: žemė nėra Visatos centras; antrasis – iš Darwino Londono: esame kilę iš gyvūnijos pasaulio; trečiasis – iš Sigmundo Freudo Vienos su mūsų psichikos analize. Skaudžiausią smūgį sudavė Darwino „šventvagystė“ – mūsų giminystė su primatais, kuri mums atrodė nemaloni ir piktinanti, nes būtent beždžionės į mus tokios panašios bei mus dar ir pamėgdžioja“ (*Die Presse*, 30. 01. 2006, S. 30).

„Kūrinijos viršūnė“ svyruoja

Norėdami parodyti, kaip mokslinė pažanga dar daugiau „pažemino“ žmogų, pateiksime pavyzdį: prieš kelis mėnesius pavyko iššifruoti šimpanzių genomo seką. Ji, kaip mums sakoma, daugiau kaip 98 procentais tapati žmogaus genomo sekai. „Kūrinijos viršūnė“ svyruoja. Jai atsirado stiprus konkurentas. Ar ne geriau kartu su anglų evoliucijos biologe Olivia Judson sakyti: „Kai kurie žmonės norėtų manyti, kad mes, žmonės, esame sukurti ypatingu būdu, kitaip negu kitos gyvos būtybės. Aš taip nemanau, aš džiaugiuosi, kad yra ne taip. Aš didžiuojuosi būdama šio gamtos klegesio dalis, žinodama, kad jėgos, kurios mane pagimdė, taip pat pagimdė bites, milžiniškus paparčius ir mikrobus“ (*Herald Tribune*, 03. 01. 2006).

Kas yra žmogus?

Pavyzdžių galima pateikti, kiek nori. Žmogumi kaip kūrinijos viršūne abejojama trejopai: Žemė išguita iš centro, nustumta į vienos galaktikos iš daugiau negu šimto milijardo žvaigždžių pakraštį, o ta galaktika savo ruožtu – į Visatos iš daugiau negu šimto milijardų galaktikų pakraštį.

Žmogus kilo iš gyvūnų karalijos. Tikėjimui, taip pat protui, tai nebūtų problema, kaip dar pamatysime. Kliūva tai, kad jis iš gamtos kilęs tam tikra prasme tolydžiai; tai, kad tarp gyvūno ir žmogaus nėra esminio pertrūkio, metafizinio skirtumo. Žmogus kaip dvasia apdovanota būtybė didžiajame gyvybės pasaulyje nebetraktuojamas kaip kažkas iš pagrindų nauja.

Galiausiai trečiasis pažeminimas: žmogaus siela nuverčiama nuo jos dvasinės aukštumos ir demaskuojama kaip nesąmoningų troškimų kaukė. Žmogų determinuoja ne dvasia, bet *libido*. Šiais trimis didžiais „nuvainikavimais“ kūrinijos viršūnė parbloškiamą į dulkes. Jei ji ten ir lieka gulėti, tai reiškia, jog mokslas žmogų yra galutiniai nuvainikavęs. Kas jis – karalius ar tarnas? Kas yra žmogus?

8 psalmėje meldžiamasi: „Kai pažvelgiu į tavo dangų, tavo rankų darbą, į mėnulį ir žvaigždes, kurias tu prirtvirtinai, kas tas žmogus, kad jį atmeni, kas tas mirtinasis, kad juo rūpiniesi?“ (Ps 8, 4–5).

Gamtos dalis ar kūrinijos viršūnė?

Kas yra žmogus – gamtos dalis ar kūrinijos viršūnė? O gal ir viena, ir kita? Ar jis kilęs iš gyvūnų karalijos, ar yra nepakartojamas Dievo kūrinys, ar ir viena, ir kita? Šiuolaikinio mokslo jis buvo paverstas mažyčiu taškečiu mažytėje planetoje Visatos pakraštyje. O gal jis vis dėlto yra giliausias mūsų pasaulio viso gigantiško tapimo proceso tikslas? Arba gal ir viena, ir kita? Ar jis pažemintas, nes suvokė savo vienišumą Visatoje, ar išaukštintas, nes yra Visatos taškas, kur Visata suvokia save pačią ir gali save apmąstyti? O gal ir viena, ir kita?

Psalmininkas toliau tęsia: „Tu padarei jį tik truputį žemesnį už save, apvainikavai garbe ir didybe. Tu padarei jį šeiminingu, padėjai visa prie jo kojų: avis ir jaučius visus aliai vieno ir laukinius gyvulius, padangių paukščius bei jūros žuvis ir visa, kas tik keliauja jūrų takais. Viešpatie, mano Dieve, koks nuostabus tavo vardas visoje žemėje!“ (Ps 8, 6–10).

Kūrinijos centras ir viršūnė

Kas Biblijoje sakoma apie žmogų, tas išsamiai išplėtoja krikščionių ir dar anksčiau žydų tradicijoje. Pamėnėsiu keletą liudijimų iš krikščionių tradicijos. Anks tyvosios krikščionybės raštijai priklausančiame „Laiš-

ke Diognetui“ (II a. pradžia) rašoma: „Dievas pamilo žmones. Dėl jų jis sukūrė kosmosą, pajungė jiems visa, kas žemėje, apdovanojo juos gebėjimu kalbėti bei suvokti, atsiuntė pas juos savo Sūnų, pažadėjo jiems dangaus karalystę ir suteiks ją tiems, kurie jį myli“ (10, 1–2).

Tai visiškai „antropocentrinis“ ir visiškai „teocentrinis“ požiūris į žmogų. Žmogus yra kūrinijos centras ir viršūnė. Visa yra sukurta jam, dėl jo. To naudai kalba jo matomas kūninis-dvasinis pranašumas (kalba, protas, vertikali laikysena), taip pat ypatingos Dievo malonės (panašumas į Dievą, buvimas Dievo išikūnijimo tikslu, pašaukimas į amžinąjį gyvenimą). Toks įsitikinimas krikščionybę vienija su judaizmu. Talmude pateikiamas gražus palyginimas apie tai, kad pasaulis Dievo sukurtas kaip vestuvių menė, Tėvo rengiama savo Sūnui. Kai viskas buvo užbaigta, jis įvedė į vestuvių menę savo Sūnų (*Sanhedrin*, 108a, cit. iš: Billerbeck III, 248).

Kad ir koks gražus būtų šis įvaizdis, ar toks žmogaus aukštinimas pagrįstas? Ant Naujųjų laikų slenkščio jaunas genijus Giovanni Pico della Mirandola (1463–1494), visiškai vadovaudamasis krikščioniškai suprastino Renesanso dvasia, apdainavo neprilygstamą žmogaus kilnumą bei didybę. Jis leidžia Dievui prabilti į žmogų žodžiais, kuriais Jis primena jam jo nepakartojamumą:

„O Adome, nesuteikiau tau kokios nors apibrėžtos gyvenamos buveinės, kokio nors apibrėžto veido, kokio nors ypatingo talento, idant tu pats savo nuožiūra susirastum kiekvieną gyvenimo buveinę, išvaizdą, talentą, kokį nori. Likusios būtybės palenktos mano nustatytiems jų prigimties dėsniams ir todėl ribotos. Tuo tarpu tavęs neriboja jokie užtvantai, savo paties prigimti tu gali nusistatyti pagal savo laisvą valią, į kurios ranką įdėjau tavo likimą. Paleidau tave į pasaulio centrą, idant iš čia patogiai galėtum dairytis, ko visko pasaulyje yra. Sukūriau tave nei dangišką ir nei žemišką, nei mirtingą ir nei nemirtingą, kad tu, savo paties šeiminingas, galėtum būti apdovanotas garbe ir pareiga formuoti savo paties esmę pagal tai, kam tu gyvendamas teiki pirmenybę. Tu gali laisva valia nupulti į žemiau žmogaus esančias formas, lygiai taip pat laisvai, savo paties sprendimu, atgimti aukštesnėmis dieviškosiomis formomis“ (G. Pivo della Mirandola, *Die Würde des Menschen*, Pantheon Verlag, Fribourg-Frankfurt-Wien; cit. mano knygoje *Existenz in Übergang*, Einsiedeln 1987, 36).

Čia jau į priekį užbėgama kai kam, kas bus ypač išrutuliota šiuolaikinėje antropologijoje: žmogaus atvirumas ir neapibrėžtumumas yra jo silpnybė ir kartu stiprybė; bet pirmiausia jį ženklina apsisprendimas, nuostabus ir nepakartojamas laisvės gėris. Jame slypi piktnaudžiavimo grėsmė ir galimybė atgimti aukštesnėmis dieviškosiomis formoms. Kartu su visa krikščioniškąja tradicija jaunas Pico žvelgia į ypatingą tikslą – sudievinimą,

tapimą panašiam į Dievą. Tai žmogų tarp visų kūriniių daro nepakartojamą.

Atradus, jog žemė nėra centras, kad ne Saulė aplink ją sukasi, bet priešingai, įvykus „koperniškaiai“ pervartai, buvo smarkiai išjudintas ir tikėjimas centrine žmogaus vieta. Juo toliau vėrėsi Visatos matmenys tiriančiam žmogaus žvilgsniui, juo mažiau įtikimas darėsi krikščioniškasis tikėjimas privilegijuota žemės, vadinasi, žmogaus vieta kaip tuo centru, kurį Dievas pasirinko, kad jam kaip Gelbėtoją atsiųstų savo Sūnų. Kaip šiai tokiai mažai planetai galėtų tekti ypatingas vaidmuo? Kaip galima žmogui šioje planetoje priskirti ypatingą vietą?

Garsiamoje procese prieš Galileo Galilėjų 1633 m. prieta prie išvados, kad heliocentrisinis pasaulėvaizdis su Biblija nesuderinamas. Žinome, kad tai nėra šlovingas Bažnyčios istorijos puslapis. Šis procesas, nuklotas kai kuriomis legendomis, iki šiandien daugeliui yra Bažnyčios priešiško mokslui simbolis, tarsi Magisteriumas, Bažnyčios dogmatika norėtų valdyti mokslą bei jam nurodinėti, ką galima atradinėti ir ko ne. Žemės ir žmogaus joje ypatingos vietos, kurios, atrodo, reikalauja tikėjimas, mokslas, atrodo, negalįs išlaikyti.

Ar žmogaus vieta aukšta?

Kas yra žmogus? „Čigonas Visatos pakraštyje“? Taip žmogų savo garsioje knygoje „Atsitiktinumai ar būtinybė“ pavadino Nobelio premijos laureatas fizikos srityje Jacques'as Monod. Beveik tuo pačiu metu, kai Monod rašė savo knygą, Vatikano II Susirinkimas su visu iškilmingumu dar kartą patvirtino žmogaus aukštą vietą: Susirinkimo konstitucijoje apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje tvirtinama, jog žmogus yra „vienintelis kūrinys žemėje, kurio Dievas norėjo dėl jo paties“ (Vatikano II Susirinkimas, *Gaudium et spes*, 24).

Kas yra žmogus? Asmuo ar daiktas? Ar turi neatimamą orumą – ne todėl, kad jam jį būtų kas nors pripažinę, suteikę, bet todėl, kad jis tai visada turi kaip žmogus, nes yra žmogus? O gal žmogus tėra kažkas, tegalintis jaustis didesnės visumos dalimi? Apie šį klausimą galiausiai sukasi visi su žmogaus kilnumu, žmogaus teisėmis susiję klausimai. Nuo atsakymo į juos priklauso, kaip traktuotini žmogaus orumas ir žmogaus teisės. Viena tebus pasakyta iš anksto: atsakymą į šį svarbiausią klausimą galima rasti ne priešpriešinant tikėjimą ir žinojimą, religiją ir mokslą, bet bendromis mąstymo, tyrinėjimo ir tikėjimo pastangomis.

Per visą mąstymo istoriją pasitaiko „švytuoklės svyravimų“. Tai norima žmogų visiškai sugražinti į gamtą, neigti jo ypatingą vietą, tai žmogus taip iškeliamas ir izoliuojamas nuo likusios gamtos, jog tam tikra prasme praranda „žemę po kojomis“, imamas griežtai priešpriešinti žemiau žmogaus esančiai gamtai. Manau, jog

Naujausiais laikais švytuoklės svyravimai itin dideli. Štai šiuolaikiniam mąstymui įtaką padaręs Descartes'as, vienapusiškai iškeliantis žmogų iš visos likusios gamtos kaip, pasak jo, „mąstantį daiktą“, „*res cogitans*“, o visa kita mechanistiškai laikantis tik „*res extensa*“, kiekybiniu pasauliu.

Priešinga pusė mėgina žmogų ištirpdyti gamtos visuomoje. Šiek tiek daugiau pasidomėkime šiais švytuoklės svyravimais; tai padės išryškinti krikščioniškąjį požiūrį, kur abu aspektai tinkamai subalansuojami: viena vertus, žmogus įtraukiamas į gamtos visumą laikantis minties, jog visi esame kūriniai, ir, kita vertus, laikantis minties, jog esame sukurti pagal Dievo pavelslį, pabrėžiamas žmogaus nepakartojamumas.

Tad pirmiausia – ar žmogus yra gamtos dalis? Žinoma! Bet kokia prasme? Įdomu pažvelgti į šios diskusijos, prasidėjusios ne šiandien, ankstyvąją istoriją. Judaizmui ir krikščionybei pasirodžius antikiniame pasaulyje, tuometiniai pagonių filosofai ėmėsi energingai vieną ir kitą kritikuoti sakydami: idėja, esą Dievas pasaulį sukūręs dėl žmogaus, absurdiška. Pavyzdžiui, krikščionybei priešiškas filosofas Kelsas II a. teigia: „Pasaulis atsirado tiek pat dėl gyvūnų, kiek ir dėl žmogaus“ (plg. Origenas, Prieš Kelsą IV, 74). Jo akimis, žmogus nepagrįstai didžiuojasi savo ypatinga padėtimi. „Mes, žmonės, maitinamės dėdami dideles pastangas ir kentėdami, tuo tarpu visi gyvūnai maitinasi nei sėdami, nei ardami“ (ten pat, IV, 76).

Dievas sukūrė visumą

Tai beveik primena Jėzaus žodžius apie padangių sparnuočius, kurie „nei sėja, nei pjauna, nei į kluonus krauna, o jūs dangiškas Tėvas juos maitina“ (Mt 6, 26); ir apie lauko lelijas, kurios auga taip, kad nė Saliamonas pačioje savo didybėje nebuvo taip pasipuošęs kaip kiekviena iš jų“ (Mt 6, 28). Ar ne pats Jėzus šiek tiek apriboja žmogaus savęs pervertinimą? Ar ne Jėzus vis nurodo, kaip nuostabiai Dievas rūpinasi visais kūriniais, net žvirbliais? Apskritai panašiai klausia ir pagonių filosofas Kelsas: „Argi maistas auga tik žmogui, o ne visoms gyvoms būtybėms?“ (ten pat, IV, 75). Teiginį, jog esame kūrinijos valdovai tik dėl to, kad mums pavaldūs gyvūnai, jis sugriauna gana išpūdingu argumentu, kad ne tik žmonės ėda gyvūnus, bet ir gyvūnai ėda žmones. Tai, kad bijomės paukščių gripo, primena mums, jog tikrai esame įtraukti į gamtą. Kad planuojame ir stotome didingus miestus, pasak Kelso, nėra pagrindas puiškuotis, nes „bitės ir skruzdėlės kuria lygiai tokias pačias nuostabias valstybes ir stato lygiai tokius pačius nuostabius pastatus“. Galiausiai: „Ne dėl žmogaus visa sukurta, lygiai kaip ne dėl liūto, erelio, delfino“, bet – tokia yra argumento esmė – dėl visumos. Dievas sukūrė visumą ir ta visuma rūpinasi. Kiekvienas šioje visumoje turi savo paskirtį, vietą, žmogus ne daugiau negu beždžionė ir žiurkė – taip mano Kelsas (plg. IV, 99).

Tai, ką šis Antikos filosofas priešpriešina žydų ir krikščionių požiūriui, nepaprastai aktualu: žmogus yra visumos dalis – štai pagrindinis argumentas nuo Antikos iki šių dienų. Žmogus, panardintas į gyvybės srautą, yra ne kitoks negu kiti kūriniai, jis iš jų neišsiskiria dvasia, jėga, koku nors ypatingu pašaukimu. Jis turi tuo tenkintis, galiausiai „nuolankiai“ atsakyti savo pretenzijos „būti kažkuo geresniu“.

Požiūris, leidžiantis žmogui ištirpti visumoje, savaip patrauklus, jis vis susilaukdavo ir tebesusilaukia dažnai karšto ir fanatiško pritarimo. Kai kurios totalitaristinės XX a. ideologijos, vertinusios tik valstybės, partijos, rasės ar klasės visumą, o individą laikiusios vien visumos nariu, dalimi, bet ne subjektu, visumai nuosekliai pajungė ir žmogaus orumą bei žmogaus teises. Ideologinis evoliucionizmas, kurį visada aiškiai skiriu nuo mokslinės evoliucijos teorijos, visiškai giminiga Kelso požiūriui ir tesiskiria tuo, kad anuomet „visuma“ traktuota statiskai, o dabar dinamiškai. Visa yra vienintelis didžiulis procesas, evoliucijos upė. Darydamas tam tikras pasaulėžiūrinės išvadas, mikrobiologas Reinhardas W. Kaplanas savo knygos „Gyvybės kilmė“ pabaigoje rašo: „Šiandien gyvybė laikoma ne kuo nors, kas nesuvokiama, bet suprantama medžiagos saviraidos pakopa ir todėl įterpta į gigantišką viso kosmoso evoliuciją“ (*Der Ursprung des Lebens*, Stuttgart 1972, 252).

Nemanau, jog ši ištara klaidinga, tačiau ji, mano akimis, vienpusiška bent žmogaus atžvilgiu, nes čia neišreiškiama esminė žmogaus reiškinio pusė. Teisingai: visa, kas yra žemėje, materialybė, gyvybė ir pats žmogus „įterpti“ į gigantišką viso kosmoso tapsmo procesą. Ar šį tapsmo procesą pagrįstai vadiname evoliucija, kitas dalykas. Bet tikra yra tai: savo fizinę egzistenciją esame skolingi pasaulio tapsmui, pradedant elementais, atsiradusiais Visatos tapsmo procese, ir baigiant sąlygomis, mūsų „švelnioje planetoje“ padariusiomis gyvybę galimą.

Šis „panardintumas“ į tapsmo upę visiškai suderinamas su bibliiniu požiūriu į žmogų. Tai, kad žmogus tikrai giminingas visiems kūriniais, yra vienas iš nuostabių mūsų žemiškosios egzistencijos puslapių. Su jais dalijamės tais pačiais materijos dėsniais, tais pačiais gyvybės struktūriniais elementais. Turime tą pačią, kaip ir kitos gyvos būtybės, gyvybinę erdvę. Visi esame kartu Nojaus arkoje, kuri yra ši planeta.

Kaip giliai savo fizine egzistencija esame įjausti į Visatos istoriją, labai vaizdžiai rodo Ciuricho ETH astrofizikos profesorius Arnoldas Benz. Materija, elementai, sudarantys mūsų kūną, atsirado per milžiniškas branduolines sintezes žvaigždžių viduje:

„Anglis ir deguonis mūsų kūnuose kyla iš senos žvaigždės helio degimo zonos. Du silicio branduoliai prieš

pat supernovos sproginimą ir per jį susilydė į geležį mūsų kraujo hemoglobine. Mūsų dantų kalcis susidarė per supernovos sproginimą iš deguonies ir silicio. Fluoras, kuriuo kasdien valomės dantis, atsirado keistoje neutrino sąveikoje su neonu, o jodas mūsų skydliaukėje – per neutronų pagavimą žvaigždės kolapso metu prieš jos vartimą supernova. Mes tiesiogiai susiję su žvaigždžių raida ir patys esame kosminės istorijos dalis“ (Arnold Benz, *Die Zukunft des Universums. Zufall, Chaos, Gott?*, München 2001, 35).

Kas žmogų padarė žmogumi?

Milano universiteto astrofizikas Marco Bersanelli priduria: „Esame žvaigždžių vaikai tikraja žodžio prasme“ (iš pranešimo rankraščio, 2004 m.). Tai pripažinti nėra pažeminimas. Būti Visatos dalimi nėra gėdinga. Senovėje žmogų mėgta vadinti mikrokosmu. Jame yra visas kosmosas, o jis – jame. Tiesiog viliojantis užsiėmimas ieškoti atitikimų, jungiančių žmogų su tai, kas mažiausia ir kas didžiausia, su be galo mažu atomų pasauliu ir neišmatuojamai plačiu galaktikų pasauliu.

Todėl žmogus nepažeminamas ir tada, kai pasirodo, jog žmogaus atsiradimas mūsų Žemėje turi ilgą istoriją. Ilgas „hominizacijos“ kelias yra intensyvių tyrimų objektas. Tiesa, tikslaus mūsų kilmės medžio rekonstrukcija darėsi juo netvirtesnė, juo daugiau žinių radosi. Ar kilmė bendra? Ar būta kelių „ištakų“? Bet svarbiausia: nuo kada galima kalbėti apie žmogų? Ar perėjimas tarp žmogaus ir gyvūnų tolydus? Jei žmogus, „homo sapiens“, išsirutuliojo iš hominidų, panašių iš žmones rūšių, kaip hominidai tapo žmonėmis?

Antropologai nurodo anatominius ir kultūrinius požymius, liudijančius ypatingą žmogaus rangą (plg. R. Koltermann, *Grundzüge der modernen Naturphilosophie. Ein kritischer Gesamtentwurf*, Frankfurt 1994, 212–265): smegenų dydis, vertikali eiseną, ugnies naudojimas, tradicijų kūrimas, įrankių gamyba bei naudojimas ir galiausiai kalba. Kaip visa tai atsirado? Kas žmogų padarė žmogumi? Genai? Bet jei šimpanzių genetinis kodas beveik toks pats kaip žmogaus – kur skirtumas?

Tačiau ar reikia daryti skirtumą? Daugelis šiandien to tiesiog nenori suvokti, priimti. Jie, kaip jau Antikos filosofas Kelsas, nurodo stulbinančius žmogaus ir gyvūno panašumus, kartais leidžiančius už mus pranašesniai pasirodyti ir gyvūnui.

Nedideliu anekdotu galima išryškinti, kodėl skirtumas – nepaisant visos giminytės – nepaneigtinas, kodėl jis, sąžiningai žvelgiant, kiekvienam visiškai aiškiai suvokiamas.

Vienas mano kolega ir brolis dominikonas per kasdienes užstalės pokalbius vis „pradžiuogindavo“ mus savo sumanymu parašyti filosofijos veikalą, kuriame įrodinė-

tu, jog žmogus nesiskiria nuo gyvūno. Jam mums apie tai vis pasakojant, vieną dieną vienam broliui trūko kantrybė ir jis paklausė: „Tėve X, ar ta knyga bus autobiografinė?“ Mūsų juokas – ir jo sutrikęs tylėjimas – buvo aiškus atsakymas.

Gyvūnas ir žmogus skiriasi, iš pagrindų skiriasi. Mes nežinome, kada raidoje žmogaus link tas skirtumas pasirodė. Tačiau protu akivaizdžiausiai žinome, jog jis yra. Kas jį sudaro? Sąmonė? Ir gyvūnams būdingas tam tikras sąvokimas. Santykis? Ir gyvūnams nesvetimas tam tikras santykis – tiek vienas kito atžvilgiu, tiek, dažnai jaudinamai, žmonių atžvilgiu. Buvimas asmeniu? Neabejotinai, tačiau kas sudaro asmenį?

Man ypač patinka prietis, išplėtotą vokiečių filosofo Hanso-Eduardo Hengstenbergo: jo nuomone, žmogaus *specificum* yra „gebėjimas paversti ką nors objektu“, tai yra galimybė peržengti netarpiškai gyvybiškus interesus bei poreikius ir suvokti save ir kitus bei kita kaip juos pačius. Aš ne tik jaučiu, bet ir galiu savo jausmus svarstyti, imtis jų kaip „objektų“, daryti jiems poveikį. Aš nesu „panardintas“ į savo pasaulį, bet galiu į jį žvelgti, jį keisti, lyginti, užimti jo atžvilgiu kritinę poziciją. Aš galiu apie jį bei save patį mąstyti. Bet tai negali kilti iš gyvybės medžiagos, gyvos materijos. Ji, taip saktant, negali „savęs stebėti“ ir užimti pozicijos savo atžvilgiu.

Tikra tiesa, šimpanzių ir žmonių genomas beveik vienodas. Tačiau nė viena šimpanzė niekada nesidomės savo genomu, nekalbant jau apie jo iššifravimą. Jos pasaulis baigiasi bananais, dauginimusi, savo aplinka bei poreikiais. Tuo tarpu žmogus gali tirti savo ir, be to, šimpanzės genomą. Jis gali domėtis savo giminiškumu šimpanzei. Bet tą daryti jis gali tik todėl, kad apdovanotas dvasia. Tik žmogui gali ateiti mintis rašyti knygas, kuriose ginčijamas jo kitoniškumas gyvūno atžvilgiu. Tam reikia dvasios, proto ir valios.

Ideologinis evoliucionizmas šia laisve remiasi. Dėl žmogaus dvasiškumo jis gali plėtoti teorijas, kildinančias šią dvasią iš materijos. Tą patį daro evoliucinė pažinimo teorija, žmogaus gebėjimą pažinti norinti kildinti tik iš evoliucinių prisitaikymo bei išgyvenimo privalumų. Tą patį daro ir evoliucinė etika, etinį elgesį norinti aiškinti tik evoliuciniu naudingumu. Kad visi šie mėginimai pavykti negali, parodyta ne kartą. Dvasios neįmanoma išvesti iš materijos, net jei mūsų dvasinėms funkcijoms ir reikalingos bendrosios materialinės sąlygos. Mąstymui reikia smegenų, tačiau smegenys negimdo mąstymo, lygiai kaip fortepijonas negimdo Mocarto koncertų fortepijonui. Be fortepijono jie negalėtų suskambėti, tačiau fortepijonas tėra būtinas instrumentas, jis nėra nei kompozitorius, nei koncertas fortepijonui.

Štai čia glūdi takoskyra tarp materialistinio ir dvasiai erdvės suteikiančio požiūrio. Ši linija eina pirmiausiai

ne tarp tikėjimo ir mokslo, bet tarp protingo ir neprotingo požiūrio. Materializmo, proto akimis, pagrįsti neįmanoma, jis vidujai prieštaringas. Vadovaujantis moksliniu metodu, nuo dvasios ir proto klausimo, žinoma, galima nusigręžti ir teieškoti materialių priežasčių bei sąryšių. Tačiau toks metodologinis apsiribojimas yra dvasinis apsisprendimas. Tą padaryti gali tik laisvi subjektai. Tik žmonės su savo protu gali iškelti dvasią už skliaustų; neturėdami proto, jie to padaryti neišstengtų. Tik protas gali neigti protą – ir taip pasirodyti neprotingas!

Iš kur žmogus?

Visa tai gali pasirodyti šiek tiek sudėtinga, tačiau iš esmės yra visiškai aišku ir suprantama. Ši – apskritai klasikinė – materializmo paneigimą norėčiau pailiustruoti gražiu pavyzdžiu, pateiktu žydų filosofo Hanso Jonas. Rašydamas savo didžią „Atsakomybės etiką“, jis aiškiai suvokė, jog jei nėra dvasios, sielos ir laisvos valios, kalbėti apie etiką ir atsakomybę beprasmiška. Genai atsakomybės neprisiima. Juk jie netraukiami teisman, kai ima gaminti vėžio ląsteles. Atsakomybėn netraukiami ir gyvūnai. Atsakingi tik žmonės, nes (paprastai) turi atsiskaityti už savo darbus. Materializmą paneigia kiekviena ūkinė įmonė. Juk ūkinėje veikloje man tenka atsakomybė, kitaip negu skruzdėms ir bitėms, kurios darbuojasi, tačiau už klaidas neatsako. Jos ir negali daryti klaidų, nes jų elgesys valdomas instinktų. Klysti gali tik laisvos būtybės. Materialistinę žmogaus sampratą griaua kasdienybė. Tačiau į žmogaus materialistinio aiškinimo klaidą vis dėlto įpuola ir labai protingi žmonės. Štai pavyzdys, kurį pateikia Hansas Jonas materializmui paneigti:

„Maždaug 1845 m. Berlyne susibūrė grupė jaunų vieniščių fiziologų, garsiojo Johanneso Müllerio mokinių, norėjusių pertvarkyti fiziologiją į „tikslųjį“ mokslą ir kas savaitę susirinkdavusių fiziko Gustavo Magnuso namuose. Du iš jų, Ernstas Brücke ir Emilis du Bois-Reymondas, tiesiog „prisiekė“ įrodyti tiesą, kad organizme neveikia jokios kitos jėgos, išskyrus fizikines-chemines“. Kaip trečiasis prie jų netrukus prisidėjo jaunas Helmholtzas, su kuriuo jie 1845 m. susipažino pas Magnusą. Visi trys, kiekvienas kopdamas į šlovės aukštumas, liko ištikimi savo jaunystės tikslui – ir susilaukė nuostabios mokslinės sėkmės. Kas jiems išsprūdo iš akių, buvo tai, kad jie pasižadėdami jau elgėsi priešingai pažadui... Pačiu savo įžado faktu jie suponavai, kas nefiziška, savo santykį su tiesa, galią kontroliuoti savo smegenų veiklą, būtent tai, ką jie savo įžadu apskritai neigė... Ką nors žadėti tikint gebėjimu tai išpildyti ir kartu galimybę pažadą sulaužyti reiškia pripažinti tikrovės visumoje jėgą, besiskiriančią nuo neorganinių kūnų sąveikoje veikiančių, „materijai būdingų“ jėgų“ (*Macht und Ohnmacht der Subjektivität*, Frankfurt 1981, 13 ir t.).

Kas iš to išplaukia? Trys mokslininkai savo moksliniuose tyrimuose pagrįstai apsiribojo „fizinėmis-chemi-

nėmis“ jėgomis. Tačiau jie klydo tardami, jog tuo apie žmogų viskas pasakytą. Jų „pažadas“ rodo egzistuojant dvasios, sielos, proto, laisvės matmenį, kuris pats vėlgi negali būti materialinių dvasios veikimo sąlygų produktas.

Bet jei žmogaus dvasia negali kilti iš jo materialinių sąlygų, tai iš kur ji yra? Protas verčia mus tarti žmogui esant dvasinį pradą, kuris filosofinėse tradicijose dažniausiai vadinamas „siela“. Tiksliai siela padaro žmogų žmogumi. Jos neįmanoma „įrodyti“ gamtamoksliskai, tačiau be jos, be šio materiją pranokstančio dvasinio prado, nebūtų mokslo, kuris juk yra „dvasinis užsiėmimas“.

Siela yra nemirtinga

Siela yra nemirtinga. Prie tokios išvados filosofai prieina pradėdami Sokratu. Kai kurie, tiesa, tardavo, kad dėl to ji turi būti amžina. Bažnyčia, priešingai, moko, kad „sielos tiesiogiai sukuriamos Dievo“. Tokia išsara pateikiama 1950 m. enciklikoje *Humani generis*, kurioje popiežius Pijus XII teigia, jog pažiūra, kad žmogaus kūnas kyla iš jau egzistuojančios ir gyvos materijos, tikėjimui neprieštarauja. Tuo tarpu žmogaus dvasinė siela negali būti evoliucijos vaisius. Ji taip pat nėra tėvų „gaminys“ (plg. KBK 366). Ji tiesiogiai sukurta Dievo. Tai – tvirtas ir aiškus Bažnyčios tikėjimo mokymas. Šis mokymas tėra konkretus Biblijos mokymo apie ypatingą žmogaus, vienintelės gyvos būtybės, sukūrimą „pagal Dievo paveikslą ir panašumą“ (plg. *Pr* 1, 26) pritaikymas. Antrajame pasakojime apie sukūrimą žmogus, tiesa, paimamas iš žemės, iš jos padaromas, tačiau gyva būtybe, žmogumi, jis tampa tiksliai Dievui įkvėpus jam „gyvybės alsavimą“ (*Pr* 2, 7).

Su visomis gyvomis būtybėmis ji vienija jo žemiška kilmė, tačiau žmogus jis yra Dievo jam „įkvėptas“ sielos dėka. Tai suteikia jam nepamainomą orumą, tačiau kartu ir atsakomybę, jį iškeliančią virš visų kitų gyvų būtybių ir kartu paskiriančią jų ganytoju.

„Musė buvo sukurta anksčiau už tavę“

Ar žmogus yra „kūrinijos viršūnė“? Ar „trys pažeminimai“ dar nesugriauti?

1. Tiesa, kad mūsų Žemė yra dulkelė Visatoje. Tačiau vis labiau aiškėja, kokia ši planeta neįsivaizduojamai privilegijuota, kokia tiesiog neįtikėtina šioje planetoje, mūsų tėvynėje, yra gyvybė. Žemė nėra centras, tačiau mes gyvename įstabiausioje *privileged planet* (taip vadinasi G. Gonzales ir J. W. Richards knyga, Washington 2001). Niekada neturime užmiršti: šioje planetoje esame – taip atrodo – vienintelės būtybės, galinčios apie tai žinoti ir sužinoti vis daugiau stebėtinų dalykų.

2. Tiesa, kad esame gamtos dalis, įterpti į didįjį pasaulio tapsmo procesą. Tačiau mes apie tai žinome ir galime savo vietą šiame tapsme tirti, apmąstyti ir nepakartojamai laisvai daryti iš to išvadas – atsakingas arba žalingas.

3. Tiesa, kad taip pat esame valdomi instinktų, determinuojami potroškių, bet kartu taip pat galime tai tyrinėdami išsiaiškinti. Be to, esame įpareigoti pakilti virš savo potroškių bei juos atsakingai tvarkyti.

4. Žodžiu, atidžiau pažvelgus, kūrinijos „viršūnė“ nebuvo nuvainikuota. Neišpasakytai pagausėjusios žinios teturėtų mus padaryti kuklesnius, dėkingesnius ir labiau suvokiančius atsakomybę.

Šią katechezę užbaigsiu dviem rabiniskomis ištaromis. Žydų išmintis dažnai tokia vaizdinga ir visada ne be humoro gaidos, o humoras pastato mus į vietą, kai imame save laikyti perdėm svarbiais.

Pirmoji: „Kodėl žmogus buvo sukurtas šeštą dieną? Kad, kai jis pasidarys pernelyg išpuikęs, jam būtų galima atsakyti: neturi pagrindo puikuotis, musė buvo sukurta anksčiau už tavę“ (Tosefta Sanhedrin VII, 4–5; cit. iš: E. Urbach, *The Sages*, Jerusalem 1975, 218). Antroji: „Žmogus vertas viso kūrimo darbo“ (R. Nathano *Avot*; cit. iš: E. Urbach, op. cit., 214).

Iš šių abiejų išplaukia trečia rabiniškoji išsara, kurią mėgsta cituoti tėvas Georgas Sporschillis, didelis gatvės vaikų draugas: „Kas išgelbėja gyvybę, išgelbėja visą pasaulį“.

*Katechezės spausdinamos
leidus kardinolui Christophui Schönbornui*

Benediktas XVI ragina iš naujo apsvarstyti palaimintųjų ir šventųjų skelbimo normas

(KAP, KAI) Popiežius Benediktas XVI raštu kreipėsi į Šventųjų skelbimo kongregacijos plenarinį susirinkimą, ragindamas iš esmės patikrinti tris beatifikacijos bei kanonizacijos proceso aspektus: vietos vyskupo kompetenciją inicijuojant procesą, *stebuklo* apibrėžimą bei reikšmę ir kankinystės kriterijus. Popiežius savo rašte pabrėžė, kad beatifikacijos procesą galima pradėti tik tuomet, kai kandidatas „garsėja šventumu“. Vien išskili krikščioniška gyvensena ar ypatingi bažnytiniai bei socialiniai darbai dar nesudaro pakankamo pagrindo pradėti beatifikacijos procesą. Popiežius taip pat paragino Šventųjų skelbimo kongregaciją panagrinti stebuklo klausimą, remiantis Bažnyčios tradicija, šiandien teologija ir naujausiomis mokslo žiniomis. Dėl kankinystės apibrėžimo popiežius paaiškino, kad jos vykdytojai turi būti motyvuoti „nepykantomis tikėjimui“.

Popiežius: gimstamumas mažėja pirmiausia dėl moralinių ir dvasinių priežasčių

(KAP, KAI) Balandžio 28 – gegužės 2 d. Vatikane vyko Popiežiškosios socialinių mokslų akademijos XII plenarinis susirinkimas, kuriame nagrinėta tema „Nykstantis jaunimas? Solidarumas su vaikais ir jaunuoliais sukretimų laikais“. Popiežius Benediktas XVI balandžio 28 d. sveikinimo žodyje teigė, kad gimstamumo sumažėjimas daugelyje Vakarų valstybių pirmiausia turi moralines ir dvasines priežastis. Pasak Šventojo Tėvo, „kūrybingos ir į ateitį žvelgiančios meilės“ stoka, galimas dalykas, nulemia tai, kad daug porų nesituokia, santuokos suyra ir mažėja gimstamumas. Meilės ir vilties nebuvimo padarinius pirmiausia išgyvena vaikai ir jaunimas. Užuot patyrę meilę, jie dažnai būna tik pakenčiami. Daugeliui dažnai trūksta tinkamo moralinio vadovavimo ir dvasinio ugdomo. Daug vaikų turi augti visuo-

menėse, kuriose nepaisoma Dievo buvimo ir susiduriama vien su materialistiniu požiūriu į gyvenimą. Pasak popiežiaus, tėvams ir auklėtojams jokių būdu nedera apleisti savo pareigų, jie privalo atskleisti jaunuoliams ir tikrąją laimę nukreiptą gyvenimo planą. Šiame gyvenimo plane yra perskyra tarp tiesos ir melo, tarp gėrio ir blogio, teisingumo ir neteisybės, realaus pasaulio ir „virtualiosios tikrovės“. Benediktas XVI priminė, kad tikėjimas yra esminis elementas kuriant geresnę ateitį ir puoselėjant solidarumą tarp kartų.

Baigiamąjoje spaudos konferencijoje Popiežiškosios socialinių mokslų akademijos pirmininkė prof. Mary Ann Glendon sakė: „Jokia visuomenė ir jokia kultūra negali leisti prarasti jaunimą, nes drauge su jaunuimu išnyks kiekvienos tautos viltys ir kilnūs idealai“. Akademijos pirmininkė painformavo, kad šiemetinė sesija išsiskyrė dviem naujovėmis: buvo pristatytos ne tik atskirų šalių, bet ir regionų ataskaitos; taip pat dalyvauti sesijos posėdžiuose buvo pakviesti šeši jaunuoliai, atstovavę įvairioms pasaulio dalims. Profesorė M. A. Glendon taip pat paaiškino, kad šiemetinėje sesijoje svarstytos temos yra ilgamečio Popiežiškosios socialinių mokslų akademijos vykdomo projekto, kuriuo siekiama ištirti ilgalaikes pastarųjų dešimtmečių demografinių pokyčių pasekmes, dalis. Pasak jos, XX amžius laikytinas „vaikų šimtmečiu“ dėl daugelio tarptautinių susitarimų, kuriais siekiama apsaugoti jaunimą.

Popiežius paminėjo Černobylio aukas

(KAP) Balandžio 26 d. bendrojoje audiencijoje popiežius Benediktas XVI 20-ųjų Černobylio avarijos metinių proga priminė jos aukas ir visus dėl avarijos padarinių kenčiančius žmones. Audiencijoje Šv. Petro aikštėje dalyvavo daugiau kaip 50 tūkstančių tikinčiųjų. Šventasis Tėvas dėkojo visoms šeimoms, draugijoms, piliečių organizacijoms ir parapijoms, parėmusioms ir padėju-

sioms nuo reaktoriaus avarijos nukentėjusiems žmonėms. Popiežius atkreipė ypatingą dėmesį į daugybės nuo radiacijos nukentėjusių vaikų likimą. Kreipdamasis į politikus ir pasaulio atsakinguosius Benediktas XVI primygtinai ragino „bendrai su visa energija įsitraukti į tarnavimą taikai, gerbiant žmogaus ir gamtos poreikius“.

Teologinėje savo kalbos dalyje popiežius pabrėžė Apaštalų tradicijos reikšmę laikų tėkmėje formuojant Bažnyčios bendruomenę. Pasak popiežiaus, Tradicija nėra vien „kai kurių žodžių ar dalykų perdavimas“, o veikiau šlovingojo Kristaus, vedančio Bažnyčią „per Šventąją Dvasią ir jo įpareigotus ganytojus“, esamybė.

Vatikanas ragina boikotuoti filmą „Leonardo da Vinčio kodas“

Tikėjimo doktrinos kongregacijos sekretorius arkivyskupas Angelo Amato paragino boikotuoti filmą, sukurtą pagal Dano Browno romaną „Leonardo da Vinčio kodas“. Pasak arkivyskupo Amato, tai esąs „srautas įžeidimų, šmeižtų, istorinių bei teologinių klaidų, nukreiptų prieš Jėzų, Evangeliją ir Bažnyčią“. Hierarchas teigė, kad jei panašūs puolimai būtų nukreipti prieš Koraną ar Holokaustą, kiltų pasaulinis sąmyšis, tačiau prieš Katalikų Bažnyčią nukreipti užsipuolimai lieka nebauzdžiami. Tikėjimo doktrinos kongregacijos sekretorius, kalbėdamas Romos Šventojo Kryžiaus universiteto surengtame simpoziume medijų klausimais, pastebėjo, jog Rono Howardo filmo reklama primena tą atmosferą, kai ekranuose pasirodė režisieriaus Martino Scorsese' s filmas „Paskutinis Jėzaus gundymas“. Arkivyskupas A. Amato priminė, kad žiūrovai anuomet boikotavo „mirtinai nuobodų ir netikrovišką, iškraipantį istoriją“ Scorsese' s filmą, ir tai turėjo finansinių padarinių. Pasak artimo popiežiaus Benedikto XVI bendradarbio arkivyskupo Amato, D. Browno knygos sėkmė rodo taip pat katalikų negebėjimą pagrįsti turimą viltį ir ginti savo tikėjimą.

Nauji Bažnyčios palaimintieji

(KAP, KAI) Balandžio 30 d. Katalikų Bažnyčios palaimintųjų gretas papildė trys kunigai: Milane į altorių garbę iškelti kunigai Luigi Biraghi (1801–1879) ir Luigi Monza (1898–1954), o Pietų Indijos Keralos valstijos Ramapuram kaime vykusiose iškilmėse palaimintuoju paskelbtas kun. Augustinas Thevarparampil (1891–1973). Milane liturgijai vadovavo kardinolas Dionigi Tettamanzi, pagal popiežiaus Benedikto XVI atnaujintą tvarką beatifikacijos formulę perskaitė popiežiaus legatas, Šventųjų skelbimo kongregacijos prefektas kardinolas Jose Saraiva Martinsas. Homilijoje kardinolas D. Tettamanzi priminė naujųjų palaimintųjų gyvenimą ir darbus. Pal. kun. Luigi Biraghi buvo seminarijos profesorius, iškilus patrologijos ir archeologijos žinovas. Jis įkūrė mergaičių auklėjimu užsiimančią Šv. Marcelinos seserų kongregaciją. Palaimintasis Luigi Monza rūpinosi jaunuoliais, vargšais, kenciančiaisiais ir persekiojamaisiais. Šis kunigas įsteigė Mažųjų gailėstingumo apaštalių pasaulietinį institutą.

Sirų malabarų apeigų katalikų kunigo Augustino Thevarparampila beatifikacijai vadovavo šios Rytų apeigų katalikų Bažnyčios didysis arkivyskupas kardinolas Varkey Vithayathil. Iškilmės vyko Ramapuram kaime, kur palaimintasis praleido beveik visą gyvenimą. Ten dalyvavo apie 60 tūkst. tikinčiųjų ir daugiau kaip 100 vyskupų. Palaimintasis kun. Augustinas Thevarparampil atsidavęs tarnavo vargingiausiems ir nušalintiems į visuomenės užribį žmonėms, vadinamiesiems „neliečiamiesiems“. Jis vadintas „Kunjacham“ („mažuoju kunigu“).

Balandžio 28 d. popiežius Benediktas XVI privačios audiencijos metu patvirtino 22 dekretus dėl 69 asmenų beatifikacijos ar kanonizacijos.

Popiežius kritikavo karjerizmą

(KAP, KAI) Gegužės 7 d. Šv. Petro bazilikoje popiežius suteikė kunigystės šventimus penkiolikai diakonų. Komentuodamas Evangelijos skaitinį apie Gerąjį ganytoją, Šventasis Tėvas kritikavo karjerizmo nuostatą. Jis sakė, kad žmoguje, į avių aptvarą „įkopiančiame pro kur kitur“, išvelgtinas karjerizmo įvaizdis: tai pasinaudojimas Bažnyčia, o ne tarnavimas jai. Perlipdamas aptvarą toks žmogus atsiduria ten, kur teisėtu keliu nebūtų patekęs. „Tai įvaizdis žmogaus, kuris per kunigystę nori tapti svarbiu asmeniu, iškelti pats save, o ne nuolankiai tarnauti Jėzui Kristui“, – sakė Benediktas XVI. Savo homilijoje popiežius išskyrė tris dalykus, būdingus tikram ganytojui: „jis atiduoda gyvybę už avis, pažįsta jas, ir jos pažįsta jį, taip pat jis tarnauja vienybei“. Kalbėdamas apie pasirengimą atiduoti gyvybę Benediktas XVI priminė, kad Kristaus tarnystės ašį sudaro Eucharistija. Popiežius pabrėžė: „Eucharistija turi mums tapti gyvenimo mokykla, kurioje mokomės atiduoti gyvybę“. Komentuodamas Jėzaus žodžius „aš pažįstu savąsias“, Benediktas XVI pabrėžė, kad „ganytojas negali pasitenkinti vien vardu ir duomenų žinojimu“, nes jo žinios turi būti „širdies žinojimas“. Kalbėdamas apie kunigiškąją vienybės tarnystę popiežius nurodė kryžiaus sąsają su vienybe: „už vienybę mokama kryžiumi“. Gegužės 8 d. Pasaulinės maldos už pašaukimus dienos proga Benediktas XVI pabrėžė kunigystės pašaukimų svarbą. Šv. Petro aikštėje vidudienio maldos metu popiežius sakė, kad krikščioniškasis pašaukimas yra asmeninės draugystės su Jėzumi Kristumi nuolatinis atnaujinimas. Bažnyčia maitina šią draugystę žodžiu ir sakramentu. Nors kai kuriose pasaulio vietose yra mažai dvasininkų, nedera abejoti, kad Dievas ir toliau kviečia jaunos vyrus į savo tarnybą. Drauge popiežius pabrėžė krikščioniškosios santuokos kaip pašaukimo į šventumą reikšmę. Benediktas XVI taip pat pabrėžė, kad kunigu nedera tapti dėl karjeros, siekiant užimti Bažnyčioje tam tikrą padėtį.

BAŽNYČIOS ŽINIOS

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
Šventaragio 4
Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios
informacijos centras
Papilio 5, LT-44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ
Nariai: vysk. Jonas Boruta SJ
vysk. Jonas Kauneckas
mons. Artūras Jagelavičius
kun. Leonas Povilas Zaremba SJ
kun. Lionginas Virbalas SJ
kun. Kęstutis Rugevičius
Vyskupijų atstovai:
kun. Arūnas Poniškaitis
kun. Domas Gatautas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

Vita Filipova / Kazlų Rūda
Jūratė Kadusauskaitė / Marijampolė
kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kun. Saulius Stumbra / Klaipėda
Laima Zimkienė / Šiauliai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio 5
LT-44275 Kaunas, Lietuva

TELEFONAI

Redakcija: 323 853
Platinimo tarnyba: 322 776
Faksas: 323 853
El. paštas: lkbic@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Studentų 48a
LT-51367 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2006, „Bažnyčios žinios“